

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller

Mr RENE VICTOR

Justitiestraat, 21, Antwerpen

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

Rechtstreeksche vordering van den begunstigde van een levensverzekering tegen den verzekeraar.

Statistische gegevens laten blijken dat het aantal levensverzekeringen in den loop van de laatste 10 jaren aanzienlijk is gestegen in België. Dit verschijnsel is verheugend. Het bewijst dat onze bevolking, niettegenstaande de onzekere tijden die wij beleven, een niet geringe inspanning levert om haar toekomst veiliger te maken.

Onder wettelijk opzicht is het contract van levensverzekering slechts zeer fragmentair geregeld. De wet van 25 Juni 1930 heeft de maatschappijen, die dezen tak van het verzekeringsbedrijf uitoefenen, onder toezicht gesteld. Een koninklijk besluit van 17 Juni 1931 bracht, betreffende dit staatstoezicht, talrijke preciseeringen. Van het standpunt dat ons hier interesseert, namelijk de private verzekeringsovereenkomst, vertoonen echter de zooeven vermelde teksten maar een zeer betrekkelijk nut. Weliswaar verschaffen zij enkele inlichtingen aangaande den inhoud van de polis. Zij bepalen welke rechtsgevolgen voortspruiten uit de wanbetaling van de premie. Daarnaast zijn er evenwel nog zooveel belangrijke aangelegenheden, die de wet van 1930 en het koninklijk besluit van 1931 niet behandelen.

Zoo is het namelijk gesteld met het vraagstuk der rechten die uit de levensverzekering voor den beneficiaris voortspruiten. De wetgever heeft deze kwestie nagenoeg onbesproken gelaten. Alleen in de oude verzekeringswet

van 11 Juni 1874 treffen wij enkele artikelen aan die de rechten van den beneficiaris eenigszins omlijnen. In artikel 43 wordt bij voorbeeld ten laste van den beneficiaris gewag gemaakt van een gebeurlijken inbreng en van de inkorting der bedragen die de bedinger voor een levensverzekering heeft gestort in handen van den verzekeraar voor de samenstelling van het kapitaal der levensverzekering.

Om het statuut van den beneficiaris van een levensverzekering uit te stippelen, wordt in ruime mate beroep gedaan op artikel 1121 van het burgerlijk wetboek. Zooals men weet, verklaart deze tekst dat men kan bedingen ten behoeve van een derde, wanneer zulks de voorwaarde is van een beding dat men voor zich zelf maakt of van een schenking die men aan een ander doet. Artikel 1121 bevat verder deze zeer belangrijke beschikking : Hij die zulk beding gemaakt heeft, kan het niet meer herroepen, indien de derde verklaard heeft daarvan te willen gebruik maken.

Ongetwijfeld bezorgt artikel 1121 een gewichtige principieusverklaring : wanneer een derde in wiens voordeel een beding is gemaakt, dit aanvaardt, kan het niet meer ingetrokken worden. Vermits deze regel op de levensverzekering wordt toegepast, zal de begunstigde een onherroepelijk recht bezitten, zoodra hij het voordeel van de polis heeft aangenomen.

Meer wordt ons door het burgerlijk wetboek

dienaangaande ook niet gezegd. Hoe zullen wij dan verder vernemen, welke rechten de beneficiaris van een levensverzekering geniet?

Men zou verwachten dat de rechtspraak de regels zou hebben vastgesteld, die als richtsnoer kunnen dienen voor de aanwijzing der rechten en plichten van den begunstigde eener levensverzekering. Feitelijk is dit slechts gedeeltelijk het geval geweest. Het volstaat de verzamelingen van rechterlijke uitspraken te raadplegen om tot de bevinding te komen dat maar enkele richtinggevende arresten op het gebied van het beding ten behoeve van derden en ten aanzien van de levensverzekering werden geveld.

Het Hof van Verbreking heeft slechts 4 of 5 maal zijn zienswijze bekend gemaakt betreffende eenige aangelegenheid die met de werking van een beding ten behoeve van een derde in verband stond. Deze arresten vertolken wel eens opvattingen die later werden prijgegeven. Zulks is namelijk het geval met het arrest van 31 Januari 1895, dat betreffende het ontstaan van het recht van den beneficiaris en betreffende zijn aanduiding al te strenge eischen schijnt te stellen. De beslissingen van 21 Juli 1888 en 2 Mei 1930 brengen integendeel iets aan op het gebied van de levensverzekering. Zij bevestigen dat het recht van den begunstigde automatisch ontstaat uit het contract afgesloten tusschen verzekeraar en verzekeringnemer, dat de aanvaarding van het beneficium door den begunstigde bijgevolg zijn recht niet verwekt, maar enkel onherroepelijk maakt; bovendien verklaren deze uitspraken van het Hof, dat de begunstigde van een levensverzekering voldoende aangeduid is wanneer hij met de elementen van het contract kan bepaald worden zoodra het kapitaal van de levensverzekering verschuldigd is. Een arrest van 20 Februari 1885 vermeldt nog, dat de aanvaarding van het beneficium stilzwijgend kan geschieden.

In deze beperkte gegevens van de wet eenerzijds, van de rechtspraak anderzijds vinden wij stellig de hoofdbeginselen van de levensverzekering. Wij vernemen inderdaad dat de beneficiaris van de levensverzekering een rechtstreeksch recht bezit tegenover den verzekeraar. Dit recht neemt de beneficiaris niet over uit het patrimonium van den verzekeringnemer; het is integendeel ten zijnen voordeele dadelijk ontstaan bij het afsluiten van de levensverzekering, zelfs indien de aanvaarding van het beneficium slechts later is ingetreden. Hieruit vloeit

voort dat het recht van den begunstigde zich bevindt buiten het bereik der vervolgingen van de schuldeischers van den verzekeringnemer en dat de beneficiaris, die erfgenaam van den verzekeringnemer zou zijn, aan deze nalatenschap kan verzaken zonder daarom afstand te moeten doen van zijn recht op de levensverzekering. Deze hoofdkenmerken van het beding ten behoeve van een derde drukt men soms in het Latijn uit. Men zegt dat de begunstigde aanspraak mag maken op het verzekerde kapitaal *jure proprio* en niet *jure haereditario*. Hiermede wordt bedoeld dat de levensverzekering beslist afbreekt met het adagium, volgens hetwelk men slechts voor zich zelf en voor zijn rechtverkrijgenden kan bedingen en beloven. De ondetekenaar van een levensverzekering heeft ten voordeele van den begunstigde een recht doen ontstaan, zonder eenige tusschenkomst van den begunstigde zelf. Wanneer deze laatste zijn aanvaarding bekend maakt ten overstaan van hetgeen ten zijnen voordeele is bedongen, zoo spruit hieruit geen enkel recht voort. De bekrachtiging van den beneficiaris heeft slechts voor gevolg dat het recht, door den verzekeringsnemer ten zijnen behoeve bedongen, voortaan niet meer zal kunnen herroepen worden.

Ziedaar de hoofdtrekken van het juridisch mechanisme dat ten grondslag ligt van de levensverzekering. Over deze principen wordt ten huidigen dage niet meer geredetwist. Zij zijn erkend, zooals wij zegden, door het Hof van Verbreking. Procureur-generaal Leclercq vat ze samen in enkele volzinnen, die hij, als voetnota, liet verschijnen in de *Pasicrisie*, tegelijkertijd als het reeds vermelde arrest van 2 Mei 1930.

Hiermede zijn echter alle moeilijkheden die zich betreffende het recht van den begunstigde van een levensverzekering kunnen voordoen, lang niet opgelost. Bij ontstentenis van den wetgever en van de rechtspraak, heeft de rechtsleer deze vraagstukken aangesneden. Voor de oplossing beschikte men in menig geval over al te weinig gegevens. Vraagteekens treft men dus nog ten allen kante aan. Het gebeurt ook wel dat men, wegens de carentie van den wetgever, regelingen moet aanvaarden, die aan een gezonde verzekeringspractijk niet beantwoorden. Kortom, een tusschenkomst van den wetgever dringt zich op. Over de levensverzekering bezit het buitenland een heel wat meer uit-

gebreide wetgeving. Het is daarom te betreuren dat de wetsontwerpen, die door professor Van Dievoet, Koninklijk Commissaris voor private verzekeringen, werden voorbereid, tot heden noch door het Parlement, noch door de Regeering ernstig in overweging werden genomen.

Slechts een paar onder de bedoelde vraagstukken zullen wij hier citeren.

Het gebeurt nogal dikwijls dat de onderteekenaar van een levensverzekering voorlopig geen beneficiaris aanduidt. Zulks is zeer begrijpelijk, want indien de aangewezen beneficiaris het bestaan van de levensverzekering verneemt en het beneficium aanvaardt, kan de verzekeringnemer geen ander begunstigde meer aanduiden. Daarom verlangt de verzekeringnemer slechts later den begunstigde kenbaar te maken. Sommigen beweren dat, bij gemis aan aanduiding in het contract, het voordeel van de polis in het patrimonium van den verzekeringnemer is getreden. Wil deze dit voordeel aan een derde overmaken, zoo zal hij de formaliteiten moeten naleven die door de wet van 1874 in haar artikel 42 voor de overdracht van de polis zijn bepaald. Deze thesis wordt namelijk door De Page verdedigd (*Droit Civil*, II, bl. 571). Prof. Van Eeckhout is integendeel de meening toegedaan dat de aanduiding van een beneficiaris steed bij avenant kan geschieden (*Assurances terrestres*, bl. 332).

De zaak heeft haar belang niet alleen ten aanzien van het vereischte formalisme, maar bovendien voor de vaststelling der rechten van de schuldeischers van den verzekeringnemer. Volgens Van Eeckhout zal inderdaad de bij avenant aangewezen begunstigde verondersteld worden een rechtstreeksch recht te hebben op het beneficium vanaf het ontstaan van de polis; de schuldeischers van den verzekeringnemer hebben dus geen vat op dit beneficium; integendeel, schenkt De Page deze terugwerkende kracht aan de aanduiding van den beneficiaris niet. Deze laatste thesis beantwoordt wellicht beter aan de geldende principen van het burgerlijk recht; de zienswijze van Van Eeckhout echter geeft voldoening aan de rechtmatige wenschen van de verzekeringnemers.

Wie zal het juiste standpunt in den huidige gebrekkigen toestand van ons recht ontdekken? Een tusschenkomst van den wetgever is noodzakelijk. De Koninklijke Commissaris voor private verzekeringen voorziet, dat de aanduiding van een beneficiaris even goed na als bij

het afsluiten van de polis kan geschieden. In beide gevallen behoudt deze aanwijzing dezelve uitwerksels. Gebeurt zij na de ondertekening van de polis, zoo zal een avenant dienaangaande worden opgemaakt; nochtans kan de verzekeringnemer den begunstigde ook aanduiden bij testament of bij aangeteekend schrijven, gezonden aan den verzekeraar.

Aangaande den persoon van den beneficiaris stelt zich nog een andere vraag: wanneer is hij voldoende bepaald? Ook deze vraag heeft een zeer practische draagwijdte. Zoo de begunstigde slechts op ontoereikende wijze is omschreven, blijft het beneficium van de polis in het vermogen van den verzekeringnemer. Wij hebben reeds gezegd dat een arrest, door ons Hof van Verbreking in 1895 gevelde, zeer streng is. Het vraagt dat de begunstigde in de polis zou vernoemd worden. Deze zienswijze wordt ten huidige dage algemeen verworpen. Hoe ver mag men echter gaan? Andere reeds geciteerde arresten van het Hof van Verbreking verklaren dat de beneficiaris voldoende bepaald is, indien men zijn identiteit kan vaststellen wanneer het kapitaal door den verzekeraar verschuldigd wordt. De Page neemt dezen leidraad aan. Het blijkt nochtans dat er nog heel wat moeilijkheden overblijven. Kunnen toekomstige personen als begunstigten worden aangeduid? Kan men bedingen ten voordeele van zijn erfgenamen zonder verdere omschrijving? De Fransche wet beantwoordt beide vragen bevestigend. De Koninklijke Commissaris voor private verzekeringen insgelijks. De Page integendeel is van meening dat, *rebus sic stantibus*, de tweede vraag een ontkennend antwoord moet bekomen, terwijl hij heel wat hinderpalen bespeurt om de levensverzekering ten voordeele van toekomstige personen juridisch goed te praten. (De Page, II, bl. 669 en volg.)

Werpen wij even een blik op een ander aspect van de rechtstreeksche vordering. Het recht van den begunstigde tegenover den verzekeraar wordt slechts onherroepelijk door de aanvaarding. Zoolang deze het beding ten zijnen behoeve gemaakt, niet aangenomen heeft, kan het ingetrokken worden. Kunnen de erfgenamen van den verzekeringnemer het beneficium herroepen indien de begunstigde nog niet aanvaard heeft? De meeningen zijn verdeeld. Gewoonlijk is de rechtsleer van oordeel, dat de erfgenamen niet bevoegd zijn om te herroepen wegens het

persoonlijk karakter van het beding ten behoeve van een derde.

Kunnen de schuldeischers van den verzekeringnemer tot herroeping overgaan? De rechtsschrijvers ontzeggen hen deze mogelijkheid. Het is evenwel klaarblijkend dat de rechten van den beneficiaris heel wat beter zouden gevrijwaard zijn, indien de wet zelf het zedelijk uitzicht van de levensverzekering bevestigde en de tusschenkomst der erfgenamen en schuldeischers van den verzekeringnemer uitschakelde.

De vragen, zooeven geopperd ten aanzien van de herroeping, kan men ook stellen voor de aanvaarding van het beneficium. Algemeen wordt de thesis verdedigd dat de schuldeischers van den beneficiaris niet in zijn plaats kunnen aanvaarden, doch de erfgenamen van den beneficiaris zouden wel bij machte zijn om het beneficium, ten voordeele van hun decujus bedongen, aan te nemen, indien het middelerwijl door den verzekeringnemer niet werd ingetrokken.

De aanvaarding kan in den huidige toestand van ons recht, op om het even welke wijze geschieden. Wij hebben reeds een arrest van het Hof van Verbreking aangehaald dat deze zienswijze huldigt (Verbr., 20 Febr. 1885, Pass. 1885, I, 64). Het Hof van Beroep te Brussel had reeds vroeger in den zelfden zin uitspraak gedaan (Brussel, 1 Maart 1880, Pass. 1880, II, 410). Ook de rechtsleer staat op hetzelfde standpunt (zie Van Eeckhout, nummer 335). Nochtans is een dergelijke regeling in menige omstandigheid gevaarlijk. Een persoon sluit een verzekering af ten voordeele van een bloedverwant. Indien deze laatste toevallig het bestaan van deze verzekering verneemt en het beneficium aanvaardt, kan de verzekeringnemer het recht van den begunstigde niet meer vernietigen, behalve in de uitzonderlijke gevallen waar de herroeping van een schenking, zelfs na de aanvaarding, steeds mogelijk blijft.

Het ware zeer wenschelijk dat de wet de rechten van den verzekeringnemer zou uitbreiden. De schikkingen die de Koninklijke Commissaris treft, verstevigen de positie van den persoon die ten voordeele van een ander een levensverzekering afsluit. Zoolang deze persoon leeft, kan de aanvaarding van het beneficium slechts mits zijn eigen goedkeuring geschieden. Zoo vermijdt men iedere aanvaarding bij verrassing. Na het overlijden van den verzekeringnemer volstaat voor de aanvaarding een schriftelijke mededeeling aan den verzekeraar. Hier bestaat

inderdaad hetzelfde gevaar niet meer. Om de bestemming van het beneficium nochtans onverwijd te bepalen, voorziet de Koninklijke Commissaris dat de aanvaarding of de verwerping van dit beneficium zal moeten geschieden binnen de 30 dagen te rekenen vanaf het oogenblik dat de verzekeraar het bestaan van de levensverzekering heeft bekend gemaakt.

Wij hebben in den loop van deze uiteenzetting reeds herhaaldelijk gewezen op de uitzonderlijke kenmerken van de schuldvordering, die de beneficiaris van een levensverzekering tegenover den verzekeraar bezit. De grootste oorspronkelijkheid ligt wellicht in het feit dat de modaliteiten van deze eigenaardige rechtstreekse vordering nagenoeg door geen wetteksten zijn geregeld. Op één gebied bevat de wet van 1874 althans een zekere regeling. Wij hebben reeds artikel 43 aangehaald volgens hetwelk de premiën, voor een levensverzekering betaald, onderworpen zijn aan inbreng en inkorting. Het blijkt echter onmiddellijk dat ook deze wetsbeschikking heel wat vragen open laat en bijgevolg zeer ontoereikend is.

Een punt staat vast : vermits de beneficiaris een rechtstreeksche vordering tegenover den verzekeraar bezit, kan er nooit spraak zijn van inbreng of inkorting ten overstaan van het door den verzekeraar verschuldigde kapitaal. Dit kapitaal heeft zich nooit in het vermogen van den verzekeringnemer bevonden.

Zal echter de wettelijke regeling betreffende inbreng en inkorting altijd toegepast worden op het bedrag van de premiën die de verzekeringnemer heeft gestort om aan den beneficiaris een kapitaal te bezorgen (in de veronderstelling, natuurlijk, dat het beneficium kosteloos is toegestaan, en voor wat den inbreng betreft, dat de beneficiaris, tegelijkertijd erfgenaam zijnde, de nalatenschap aanvaardt) ?

Hier loopen de meeningen uiteen. Sommigen beweren dat de premiën niet onderworpen zijn aan inbreng en inkorting wanneer zij door den verzekeringnemer bij middel van zijn inkomsten werden betaald (Planiol en Ripert, V, 62). Ons Hof van Verbreking neemt een genuanceerde houding aan. Schenkingen zijn vatbaar voor inbreng en korting, zegt het Hof, zelfs wanneer zij bij middel van inkomsten worden vereffend, behalve wanneer zij bestaan uit de opbrengst van een bepaald goed. De Belgische rechtsleer aarzelt : zie *Pandectes Belges*, V°, Assurance

sur la Vie, n° 73; De Page, II, n° 663; Van Eeckhout, n° 349.

De Fransche wet van 1930 verklaart dat de premieën niet onderworpen zijn aan de beschikkingen betreffende inbreng en inkorting, behalve wanneer de bedragen die de verzekeringnemer ten titel van premieën heeft gestort, klaarblijkelijk overdreven zijn ten overstaan van zijne mogelijkheden. Een zelfde regeling wordt door den Koninklijke Commissaris voor private verzekeringen voorzien.

Uit deze enkele aanwijzingen moge blijken dat de levensverzekering in den huidige toestand van ons recht over geen voldoende juridisch

statuut beschikt. De wet heeft deze aangelegenheid slechts zeer gedeeltelijk geregeld. De rechtspraak heeft de leemten, door den wetgever gelaten, onvolledig aangevuld. Wat de rechtsleer betreft, haar adviezen zijn vaak tegenstrijdig. Zulks is begrijpelijk, vermits voor de interpretatie en voor de toepassing zoo weinig materiaal voorhanden is. Een conclusie dringt zich op: een gematigde tusschenkomst van den wetgever is op dit gebied noodzakelijk om de richtlijnen verder uit te stippelen, die de levensverzekering zullen beheerschen.

Prof. R. VANDEPUTTE.

Prof. Van Dievoet's rede te Alkmaar en nog wat.

door Jhr. Mr. G. W. VAN DER DOES.

Aan het feestmaal van de Nederlandsche Juristenvereniging te Alkmaar, op 23 Juni j.l., heeft Prof. Van Dievoet een tafelrede gehouden, die er mocht zijn.

Hij begon met te constateeren dat een Vlaming, in Nederland het woord voerende, altijd succes had. Dat was echter dikwijls een applaus voor den in Nederland zoo overbekenden Pallieter, dien men speciaal aan een welvoorzienere tafel graag hoort. Spreker wees deze Pallieterrol af. Vlaanderen met zijn krachtig opbloeiend cultureel leven, zijn hartstochtelijke wetenschappelijke werkkraft wordt in Noord-Nederland van de Pallieter-praatjes miskend. Spreker begon ons toen duchtig de ooren te wasschen.

De Noord-Nederlandsche rechtsgeleerden maken een gezapige studie van Engelsch, Fransch en Duitsch recht, maar zij gaan zoo dikwijls voorbij wat vlak naast hun deur opbloeit in hun eigen taal, als vleesch van hun vleesch, geest van hun geest.

Prof. Van Dievoet bracht zelfs nog een voorbeeld aan van een onderwerp, voor welker regeling men in Nederland overal was gaan studeeren behalve in België, terwijl het juist daar nieuw geregeld was!

De afstraffing van Prof. Van Dievoet was verdiend. Maar daarover nu niet meer. Eerst een kleine aanvulling op Van Dievoet's beginwoorden, dat een Vlaamsche spreker in Noord-Nederland altijd zeker kan zijn van succes. Het feit is juist, maar er werken daaraan nog

andere factoren mee dan door den spreker vermeld. Vele andere, doch ik zal er ditmaal één noemen.

Namelijk dat meestal de op den voorgrond tredende Vlaamsche jurist naar Noord-Nederlandsche maatstaf een wonderbaarlijk begaafd redenaar is.

Meen niet dat ik wil vleien, er komt zoo straks nog wat anders! Maar nu nog even over het feit, dat de Vlaamsche voormannen, in verhouding tot onze voormannen, zoo goed spreken.

Hoe komt dat? Juist de Fransche geest, juist de Fransche cultuur wordt in de wereld geacht het op het gebied der welsprekendheid het verst gebracht te hebben. Zou het niet zijn, dat de Vlamingen, gehard in den dagelijkschen strijd voor hun taal en cultuur (onze gemeenschappelijke taal en cultuur) geleerd hebben van hun tegenstanders en juist daardoor voor onze ooren zulke goede redenaars zijn geworden, omdat hun dagelijksche tegenstanders dat zijn.

Deze mogelijkheid opent perspectieven. Wij, Noord-Nederlanders, moeten onze cultuur nogal eens verdedigen tegen Germanismen en Duitsche insluipsels. De Duitschers zijn meestal verschrikkelijk vervelende redenaars, maar zij zijn meesterlijke organisatoren. Zouden wij, Noord-Nederlanders, door onze wrijving met Oostelijke invloeden misschien op het gebied van organisatie wat verder zijn?

Er is een punt, waarop men het zou zeggen. Een punt van belang voor het doel, dat ook Prof. Van Dievoet nastreeft. Wanneer er bij ons b.v. het tweedaagsche congres van de Juristenvereniging zal zijn, dan weten wij maanden van tevoren welke twee dagen wij vrij moeten houden. Niet alleen enkelen weten het dan, maar het is lang voordien overal gepubliceerd.

Is dat bij u ook zoo, waarde broeders? Ik wil mij niet met uw interne zaken bemoeien, maar er zit ook een externe kant aan. Het bezoek van Noord-Nederlandsche juristen b.v. aan de congressen van den Bond van Vlaamsche Rechtsgeleerden zou heel wat grooter kunnen zijn, wanneer wij de data wat eerder konden weten. Ook bij u is een schuldelement voor datgene, waarover te klagen de kern van Van Dievoet's rede was. Natuurlijk naast veel schuld aan deze zijde.

Ik ben reeds sedert vele jaren hoofdsteller van het Nederlandsche Advocatenblad. Ik zit altijd te popelen om in de gelegenheid gesteld te worden de confrères een paar maanden van te voren te kunnen vertellen, welke data zij

moeten vrijhouden voor belangrijke Vlaamsche congressen. Het is mij nog steeds niet mogen gelukken. Waar wij slechts eens per maand verschijnen, kon het er meestal heelemaal niet meer in. En ook in het Nederlandsch Juristenblad (verschijnt elke week) heb ik nooit anders dan aankondigingen op het laatste nippertje gezien. Voor ons is het bijwonen van een congres ten uwent toch altijd iets, waarvoor men den dag van tevoren tot en met den dag erna moet hebben vrijgehouden.

Het is ten uwent altijd buitengewoon interessant en heerlijk, maar kunt gij uw organisatie nu niet zoo verzorgen, dat uw vrienden in Noord-Nederland een paar maanden van tevoren met vaste data propaganda kunnen maken? Wat ten onzent kan, moet toch ook ten uwent mogelijk zijn!

Waar wij in Alkmaar de vrijmoedige critiek van Prof. Van Dievoet zeer hebben toegejuicht, moge gij mij in uw blad deze woorden ten goede houden.

Ter wille van het gemeenschappelijk doel!
's-Gravenhage, Juni 1939.

RECHTSPRAAK

326

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

3e Kamer. — 16 Juni 1939.

Voorzitter : M. Van Dyck.

Raadsheeren : M. Eyben en Loppens.

Op. Min. : Baron Van den Branden de Reeth.

COMMISSIE VAN OPENBAREN ONDERSTAND. — TERUGVORDERING VAN VERSTREKTEN STEUN. — ART. 30 WET VAN 27 NOVEMBER 1891. — BEWIJS.

De Commissie van Openbaren Onderstand is gerechtigd den door haar verstrekten steun terug te vorderen, wanneer deze ten goede kwam aan personen die niet behoeftig waren of die, na het genieten van den steun, tot een beteren toestand kwamen.

De juridische grond van dit recht dient niet gezocht in de verrijking zonder oorzaak noch in de terugvordering van het niet-verschuldigde, doch wel in art. 30 der wet van 27 November 1891.

Het bewijs van de feiten waaruit blijkt dat de gesteunde persoon niet behoeftig was, mag geleverd worden door alle middelen van recht, getuigen inbegrepen.

Commissie van Openbaren Onderstand te Schaarbeek
t/ Mevr. Wed. Van Halle, J. en Th. Vertongen.

Advies van den Heer Baron Van den Branden de Reeth.

Bij exploit van deurwaarder Van Lierop d.d. 14 Februari 1938 heeft de Commissie van Openbaren Onderstand van Schaarbeek, op vervolging en ten verzoeken van haar ontvanger, dagvaarding gegeven aan de drie hoogervermelde personen om te verschijnen vóór de Rechtbank van eersten aanleg te Brussel.

De dagvaarding zette volgende omstandigheden uiteen :

1) zekere Henri Vertongen overleed op 27 Juli 137 te Schaarbeek;

2) van 1917 tot 1929 vertoefde wijlen Henri Vertongen verscheidene malen in het gasthuis van Schaarbeek, waarin hij als behoeftige kosteloos toegelaten werd. De kosten van deze verblijven beliepen samen 6.795,50 frank;

3) Daarenboven van 1921 tot 1937 heeft aanlegster hulp in geld en natura aan bedoelden behoeftige verleend voor een totaal bedrag van 22.345,55 frank;

4) bij het overlijden van gezegden Henri Vertongen hebben de drie gedaagden, zijne erfgenamen, hetzij zijne zuster en zijne twee broeders, zich eene som van ongeveer 50.000 frank, voortkomende van de nalatenschap, toeëigend.

Bijgevolg strekte de dagvaarding tot het volgende: « gedaagden gezamenlijk of ten minste elk voor hun deel te hooren veroordeelen om aan verzoekster de som van 29.141,05 terug te betalen. »

Voor de Rechtbank van eersten aanleg concludeerde aanlegster in hoofdorde tot die veroordeling en subsidiairlijk tot de machtiging door alle rechtsmiddelen, getuigenverhoor inbegrepen, de drie hierna in het kort samengevatte feiten te bewijzen:

1) in den loop van 1935 heeft wijlen Vertongen verklaard dat hij over een som van 25.000 frank beschikte;

2) in de sterfkamer, op den dag van de begrafenis, bevonden zich drie brievenbussen, een geldbeugel, een spaarpot, waarvan den inhoud in de conclusies wordt opgesomd, en daarenboven op de tafel 4.000 frank in bankbriefjes;

3) op denzelfden dag, in zekere aangehaalde omstandigheden, hebben de verweerders Jacques en Théodore Vertongen zich een groote brievenbus, inhoudende veel geld, doen overhandigen.

De conclusies van de verweerders luiden: in hoofdorde de vraag niet ontvankelijk te verklaren (zonder trouwens de redenen van hun stelsel aan te duiden) in de tweede plaats de vraag niet gegrond te verklaren (bij gebrek aan eenig bewijs van de schuld); ten laatste gedaagden toe te laten tot het tegenovergestelde bewijs der in de conclusies van aanlegster opgesomde feiten met daarbij begrepen het bewijs van twee feiten:

1) de behoefte van Vertongen was algemeen bekend;

2) menigmaal werd hij er toe gedwongen hulp in geld aan zijne broeders en aan derde personen te vragen.

Het vonnis waartegen beroep werd geveld door de Rechtbank van eersten aanleg te Brussel op 18 November 1938.

Wat de ontvankelijkheid van de vordering betreft, stelt de Rechtbank vast: a) dat verweerders tot staving van deze exceptie geen enkele beweegreden doen gelden; b) dat zij hunne hoedanigheid van erfgenamen van wijlen Henri Vertongen niet betwisten.

Ten gronde maakt de eerste rechter een onderscheid. Naar zijn oordeel is de vraag tot betaling van 6795,50 frank (verblijven in het hospitaal) gerechtvaardigd door de aangevoerde elementen, trouwens, zegt de Rechtbank, wordt door verweerders noch het feit der verpleging noch den duur ervan noch de toegepast tarieven ernstig betwist.

Wat ten andere de terugvordering van 22.345,55 frank aangaat, (in geld en natura verleende hulp), besluit het vonnis dat door aanlegster geen enkel schriftelijk bewijs noch begin van schriftelijk bewijs aangebracht wordt; dat dientengevolge, de eisch de 150 frank te boven gaande, het getuigenverhoor niet mag bevolen worden.

Tegen dit vonnis, waarbij de Commissie van Openbaren Onderstand slechts gedeeltelijke voldoening bekwam, werd door haar op 23 Januari 1939 hooger beroep aangeteekend. De ontvankelijkheid van dit beroep wordt niet betwist.

I. Aard en gegrondheid van de vordering.

De aanlegster, thans eischeres in beroep, beweert niet uitdrukkelijk dat Vertongen Henri toen hij hulp van de Commissie van Openbaren Onderstand ontving, feitelijk niet gehoeftig was. Weliswaar wordt door haar gequoteerd dat in 1935, de ondersteunde een som van 25.000 frank had weten te sparen.

Maar, met uitzondering misschien van de periode tusschen dit oogenblik van verrijking en het overlijden, kan er dus geen sprake zijn van eene vordering gesteund op eene onverschuldigde verrijking.

Juridisch, is het geding eerder op artikel 30 der wet van 27 November 1891 gegrond.

Volgens de jongste rechtspraak heeft het algemeen karakter der bewoordingen van deze wetsbepaling volgens principe als gevolgtrekking: de vordering tot terugbetaling van de ondersteunde kosten hoort toe aan de Commissie van Openbaren Onderstand, niet alleen wanneer de hulp ten onrechte aan een op dit oogenblik niet behoeftigen persoon werd verleend, maar eveneens wanneer de behoeftige later tot een beter lot weet te geraken. In dit stelsel wordt iedere hulp als een voorschot beschouwd en mag de teruggave ervan aldus op om 't even welk later tijdstip opgeëischt worden.

Zie in dien zin: 1°) Mechelen, 14 December 1898 (Rev. adm. 1899, bl. 337 en Belg. jud. 1899, bl. 521) met grootendeels eensluidend advies van den heer Baron van den Branden de Reeth, Substituut Procureur des Konings;

2°) het arrest van het Hof van Verbreking, 8 December 1900, waarbij eene voorziening tegen hoogervermeld vonnis van Mechelen verworpen werd (B. Jud. bl. 612 met voorafgaand en eensluidend advies van Advocaat-Generaal Melot);

3°) Verviers, 18 Januari 1905 (Rev. adm., bl. 300 en 301 en Belg. Jud., bl. 410 met nota's in beide tijdschriften de eene tot goedkeuring de andere tot bestrijding dezer thesis);

4°) Brussel, 23 November 1910, B.J. 1911, bl. 77 en nota.

Ik meen dus als eerste besluit te mogen aannemen dat de vordering wel degelijk ontvankelijk is.

Daaruit spruit dat de onder nummers 1 en 2 gequoteerde feiten ter zake dienend en afdoend zijn daar, indien zij vastgesteld zijn het bewijs zou geleverd worden dat in 1935 en op het oogenblik van zijn overlijden Henri Vertongen bij machte was de voorschotten hem door aanlegster gedaan, terug te betalen.

Merken wij trouwens op dat de vraag van getuigenverhoor er niet toe strekt het bestaan en het bedrag van de schuld te mogen bewijzen, maar enkel en alleen betwiste feitelijke omstandigheden. Zulk aanbod van bewijs is, wat de eerste rechter er ook over gemeend hebbe, ontvankelijk.

Wat ten slotte het bewijs van de schuld aangaat, heeft eischeres in beroep uittreksels neergelegd van haar boekhouding en verschillende bescheiden, waaronder ontvangsbewijzen uitgaande van wijlen Henri Vertongen. De echtheid van deze elementen wordt echter niet betwist, en, naar mijn bescheiden oordeel, mag van nu af besloten worden dat wat

het bestaan en het bedrag van de schuld betreft, de vordering van eischeres in beroep gegrond is.

II. Betwisting aangaande de hoedanigheid van erfgenamen van de consoorten Vertongen.

In de conclusies door verweerders op beroep voor het Hof genomen staat te lezen dat zij « nooit de hoedanigheid van erfgenamen van wijlen Vertongen gehad hebben, en zijne nalatenschap noch uitdrukkelijk, noch stilzwijgend hebben aanvaard » en zij leiden daarvan af dat de vordering niet ontvankelijk zou zijn.

Zulke verklaring, zulke passieve houding volstaat niet om zich aan een geding, door de schuldeischers van de nalatenschap ingeleid, te kunnen onttrekken.

De consoorten Vertongen betwisten niet dat zij de eenige erfgerechtigden van wijlen hun broeder zijn. Er valt op te merken dat zij gedaagd werden na afloop der termijnen door artikel 795 van het Burgerlijk Wetboek voorzien. Zij beschikken dus niet meer over de opschorsende exceptie van termen van boedelbeschrijving en beraad waarvan sprake in art. 797 van gezegd wetboek.

Dientengevolge, daar zij door een schuldeischer van de nalatenschap gedaagd worden, zijn ze gedwongen onmiddellijk hun optie uit te oefenen daar het vonnis, dat hun de hoedanigheid van erfgenamen zal toekennen, niet langer mag uitgesteld worden (Planiol et Ripert 1928, boekdeel IV, N° 267).

Alleen de verwerping van de nalatenschap of de verklaring van aanneming onder voorrecht van boedelbeschrijving in de vormen respectievelijk door art. 784 en 793 van het Burgerlijk Wetboek voorgeschreven, hadden de rechtsbeslissing kunnen vermijden waarbij de consoorten Vertongen zuivere erfgenamen van hun broeder dienen verklaard te worden.

In die omstandigheden blijft slechts een vraagstuk op te lossen. In geval het Hof zou verklaren dat de drie gedaagden op beroep zuiver erfgenamen van wijlen Henri Vertongen zijn, dan zouden zij elk voor een derde van de schuld gehouden zijn. Zij zijn in elk geval geen solidaire schuldenaars (Zie o.m. Fransch Verbr., 24 April 1918, D. 1922, I. 32, civ. 1 Februari 1921 S. 1921, I. 207).

Maar de vraag rijst op of in deze omstandigheden het aanbod van bewijs van feit 3 niet overbodig is.

Ik meen van ja. Weliswaar, worden door dit aanbod ten laste van twee mede-erfgenamen feiten gelegd, die de verduistering of heling, voorzien bij art. 792 van het Burgerlijk Wetboek, zouden kunnen uitmaken; maar, alhoewel de toepassing van deze wetsbepaling door de schuldeischers van de nalatenschap mag gevraagd worden, mits meerderheid van erfgenamen (Planiol et Ripert, loc-cit N° 300) is, in casu, deze toepassing onverschillig voor de schuldeischeres, daar al de erfgerechtigden van haren schuldenaar zuivere erfgenamen zullen verklaard worden.

Ik besluit dus :

- 1° dat de vraag ontvankelijk is;
- 2° dat van nu af, het bestaan en het bedrag van de schuld bewezen zijn;
- 3° dat bij alle middelen als naar recht de mate-

dient vastgesteld waarin wijlen Henri Vertongen bij machte was de voorschotten, uitgaande van de Commissie van Openbaren Onderstand, terug te betalen.

4°) dat de drie gedaagden op beroep, door het tusschen te komen arrest, als zuivere erfgenamen van den overledene moeten verklaard worden.

ARREST :

Aangezien de door appellante voor het Hof gebrachte elementen, op afdoende wijze, het bewijs leveren dat gezegde apellante ten bate van wijlen Henri vertongen een bedrag van 6.795,50 frank in verplegingskosten en van 22.345,55 frank in geld en natura besteed heeft;

Aangezien geïntimeerden de zuster en de broeders zijn van wijlen Vertongen;

Aangezien zij zich niet meer bevinden in den termijn voorzien door artikel 795 van het B. W.;

Aangezien het aldus hun tot plicht was, wanneer de dagvaarding hun werd betekend, hetzij de nalatenschap te verwerpen, hetzij ze met voorrecht van boedelbeschrijving te aanvaarden;

Aangezien bij ontstentenis een dezer twee standpunten in te nemen, zij als zuivere en eenvoudige erfgenamen dienen aanschouwt (Laurent, IX n° 270; Planiol et Ripert, 1928, IV n° 267);

Aangezien noch in hare dagvaarding, noch in hare conclusies voor de rechtbank en voor het Hof, apellante er aan gedacht heeft den rechtelijken grondslag van haren eisch te bepalen;

Aangezien, dientengevolge; ambtshalve het Hof, deze leemte hoeft aan te vullen;

Aangezien ter zake, geene kwestie kan zijn de vordering te steunen op een verrijking zonder oorzaak of op een terugvordering van het onverschuldigde ; dat de grond van den eisch te vinden is in de beschikkingen van artikel 30 der wet van 27 November 1891;

Aangezien volgens de jongste rechtspraak de bepalingen van dit artikel 30 de commissie van Openbaren Onderstand bekwaam maken tot het teruggeischen van onderstandsgelden verleend aan personen die, bij het genieten van die gelden, niet in staat van behoefteigheid verkeerden, ofwel, intusschentijd, tot een beter lot wisten te geraken;

Aangezien tot nu toe, appellante dusdanig bewijs, ten opzichte van wijlen Henri Vertongen nog niet geleverd heeft, maar dat de twee eerste door haar in hare conclusies van beroep aangestipte feiten, desaan gaande, afdoende en ter zake dienend zijn;

Aangezien dergelijk aanbod van bewijs door getuigenissen, ontvankelijk is daar het niet het bestaan en het bedrag der schuld, maar alleen het bestaan van loutere materiele feiten en daadzaken beoogt;

Aangezien er aldus redenen bestaan om, alvorens verder te beslissen, appellante toe te laten het bewijs te brengen, door alle wegen van recht, getuigenissen daarin begrepen, van de hierna bepaalde feiten ;

Aangezien wat betreft het incidenteel beroep,

door geïntimeerden gevormd, dit beroep ontvanke-
lijk is ;

Om die redenen,

Het Hof,

Gezien artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935 en
gehoord den heer Baron Van den Branden de
Reeth, Substituut van den Procureur Generaal in
zijn eensluidend advies ter openbare zitting ge-
geven, beslissende op tegenspraak, alle andere of
meerdere conclusies verwerpende ;

Ontvangt de beroepen en er recht op doende,
doet te niet het bestreden vonnis ; wijzigende, ver-
klaart ontvankelijk de vordering door appellante
ingesteld ;

Zegt dat geïntimeerden de zuivere en eenvoudige
erfgenamen zijn van wijlen Henri Vertongen en
vooraleer ten gronde recht te spreken, laat aan
appellante toe te bewijzen door alle wegen van recht,
getuigenissen in begrepen :

I. — dat in den loop van het jaar 1935 de heer
Vertongen aan zijn huurder vroeg of hij op zijn
eigen naam de som van vijf en twintig duizend frank
niet wou plaatsen, som waarvan gezegde Vertongen
verklaarde eigenaar te zijn ;

II. — dat op den dag der begraafing van den af-
gestorvene er werd vastgesteld, in bijzijn van be-
roepene Jacques Vertongen, en van beroepene Eli-
sabeth Vertongen, dat er zich in de doodenkamer
bevond :

a) een brievenstasch, inhoudende eene globale
som van 35.000 fr. in briefjes van duizend, vijf hon-
derd en honderd frank ;

b) een brievenstasch, inhoudende eene globale
som van 8.020 fr. in briefjes van twintig frank ;

c) een brievenstasch, inhoudende eene som van
805 fr. bestaande uit acht briefjes van honderd
frank, en een briefje van 5 fr. ;

d) een geldbeugel, inhoudende dertig frank in
klein geld ;

e) een pot (klein hondje) inhoudende 336,50 fr.
in stukjes van vijftig centiem ;

f) op tafel van den afgestorvene : veertig brief-
jes van honderd frank, hetzij 4000 fr. plus eene
reeks briefjes van 50 fr. en 5 fr., welke niet geteld
werden ;

Behoudt aan geïntimeerden het tegenbewijs voor
door dezelfde wegen en daarinbegrepen volgende
feiten :

1° dat het onvermogen van wijlen Vertongen
kennelijk was ;

2° dat hij herhaaldelijk de natuurlijke of gelde-
lijke hulp van broeders of van derden moest ont-
vangen ;

Stelt aan om tot het getuigenverhoor over te gaan
den heer Van Dyck, Raadsheer in dit Hof of een
anderen ambtgenoot, desgevallend door den heer
voorzitter dezer Kamer aan te duiden. Kosten voor-
behouden.

327

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

1e Kamer. — 15 Décembre 1937.

Voorzitter : M. De Ruyck.

Rechters : MM. de Bersaques en Belpaire.

Pleiters : Mrs De Vliegheer en Van Impe.

TESTAMENT. — HUWELIJKSGOEDERENRECHT.
— VERDEELING BIJ UITERSTE WILSBESCHIK-
KING VAN DE HUWELIJKSGEMEENSCHAP. —
VERZAKING DOOR DE VROUW VAN HAAR RECHT
OF VAN DAT HARER ERFGENAMEN OM DE
GEMEENSCHAP TE AANVAARDEN OF ER AF-
STAND VAN TE DOEN. — NIETIGHEID VAN DER-
GELIJKE OVEREENKOMST (ART. 1453 B. W.). —
GEVOLG VAN DE NIETIGHEID VAN EEN ONDER-
DEEL VAN EEN TESTAMENT DAT EEN GEHEEL
VORMDE. — OPHOUDEN VAN DE BEWEEG-
REDENEN DIE EEN TESTAMENT HEBBEN IN-
GEGEVEN. — VERVAL BIJ GEBREK AAN OOR-
ZAAK.

*De testamentaire verdeling door een moeder gedaan,
waarbij zij niet enkel over haar eigen goederen be-
schikt maar tevens over haar gerechtigheden in de
nog niet ontbonden gemeenschap, zoodat aan haar
erfgenamen het vermogen ontnomen wordt om de
huwelijksgemeenschap te aanvaarden of er afstand
van te doen, moet zonder uitwerking blijven.*

*Dergelijke beschikking, die inbreuk maakt op de be-
paling van art. 1453 B. W., die de openbare orde
aanbelangt, is nietig en niet vatbaar voor bevesti-
ging.*

*Een uiterste wilsbeschikking, die in den geest van den
erflater een geheel vormde, vervalt in haar geheel,
wanneer een der onderdeelen zonder uitwerking moet
blijven.*

*Een testament vervalt bij gebrek aan oorzaak wanneer
de beweegredenen die het hebben ingegeven, op-
houden te bestaan.*

Lievens t/ Lievens.

Gehoord de partijen in hunne middelen en beslui-
ten ;

Overwegende dat bij twee testamenten, ontvan-
gen door notaris De Coorebijter te Bassevelde, op
7 November 1929, de vader en de moeder van
partijen hun goederen onder hun kinderen hebben
verkaveld en verdeeld ;

Dat ieder van hen, bij afzonderlijk testament,
beschikt heeft over zijn «gerechtigheden», zij de
heeft «die hij bezat in elk der opgesomde goederen,
zijnde al de goederen deel uitmakende van de tus-
schen hen bestaande huwgemeenschap» ;

Dat de moeder bovendien over haar eigen goede-
ren beschikt heeft ;

Overwegende dat de vader zijn bovenvermelde
ascendentenverdeling heeft gewijzigd, bij testa-
ment, ontvangen door zelfden notaris op 19 Oc-
tober 1933, doch enkel wat betreft de goederen
aanbedeeld aan beide verweerders ;

Overwegende dat de moeder overleden is op
10 December 1929 en de vader op 26 Februari 1936 ;

Overwegende dat de vordering strekt in hoofd-
orde onder meer tot vernietiging van de testamen-

taire verdeling gedaan door den vader op 7 November 1929, hetzij uit hoofde van benadeeling van eischer voor meer dan één vierde, hetzij om reden verweerders erdoor een grooter voordeel hebben bekomen dan de wet toelaat;

Dat in hun conclusie van 5 November 1937, verweerders bij tegeneisch in hoofdorde vorderen dat de verdeling van de huwgemeenschap, gedaan door de ouders vóór de ontbinding derzelve, zou worden te niet gedaan, alsmede de testamentaire verdeling gedaan door de moeder, en dat de vereffening en verdeling zou worden bevolen van de huwgemeenschap en van de beide nalatenschappen;

Overwegende dat artikel 1453 van het burgerlijk wetboek verbiedt elke overeenkomst te sluiten die tot gevolg heeft een verzaking van het vermogen van de echtgenoot of van dit van haar erfgenamen en rechtverkrijgenden om de huwgemeenschap te aanvaarden of er afstand van te doen;

Dat na het overlijden van de moeder, partijen de bij haar testament verdeelde goederen hebben verkregen, niet als legatarissen, maar als erfgenamen, derwijze dat ze aan het testament niet konden verzaken zonder tevens aan de erfenis te verzaken; (Kluyskens, burg. recht, deel III, n° 312; Rép. prat. dr. b. V° Donation et testaments, n°s 1138 tot 1140; Schicks et Vanisterbeek, Traité formulaire de prat. not., d. IV, n° 1025; Rechtb. Gent, 15 Februari 1899, Rev. prat. not. 1899, 426);

Dat daaruit volgt dat partijen, als erfgenamen van hun moeder het vermogen niet meer hadden om afstand te doen van de gemeenschap bestaan hebbende tusschen hun ouders, daar er immers in de testamentaire verdeling van de moeder voor meer dan twee derden gemeene goederen voorkomden;

Dat de nietigheid van een overeenkomst, die getroffen werd in strijd met de bepaling van art. 1453 Bgl. Wb. van openbare orde is en dienvolgens niet vatbaar voor bevestiging vanwege partijen; (Gunzburg, huwelijkscontract, 1e uitgave, n° 156; Laurent, dr. civ., d. XXII, n° 363; Rép. prat. dr. b. V° Contrat de mariage, n° 677; Planiol et Ripert, dr. civ., d. IX, n° 751);

Dat de testamentaire verdeling van de moeder, die tot gevolg heeft aan haar erfgenamen dit vermogen te ontnemen, eveneens zonder uitwerking moet blijven; (Verg. Schicks & Vanisterbeek, op. cit. D. IV, n° 1018; Planiol et Ripert, dr. civ., d. V, n° 831);

Overwegende dat het niet mogelijk is het testament van de moeder alleen uitwerking toe te kennen voor zooveel het over haar eigen goederen heeft beschikt, daar, in den geest van de moeder, dit testament een geheel vormde (Verbr. Fr. 25 Febr. 1925, D. P. 1925, I, 185; S. 1925-68);

Overwegende dat blijkt uit de bewoordingen zelf van zijn testament van 7 November 1929 dat, bij het maken van hetzelfde, de vader tot doel had de verdeling tusschen zijn kinderen te vergemakkelijken van de goederen zijner nalatenschap, zijnde zijn deel van de huwgemeenschap, en de moeilijk-

heden te voorkomen die, bij gewone verdeelingen, dikwijls tusschen de kinderen ontstaan;

Dat dit doel maar kon worden bereikt, zoo de testamentaire verdeling van zijn echtgenoot geldig was;

Dat, wordt deze nietig verklaard, zijn beschikking van al zijn gerechtigheden in de gemeene goederen, verre van de verdeling er van te vergemakkelijken, ze, integendeel zeer bemoeilijkt en een gerechtelijke verdeling niet doet vermijden;

Overwegende dat wanneer de beweegredenen, die het hebben ingegeven, ophouden te bestaan, een testament vervalt bij gebrek aan oorzaak; (Laurent, dr. civ., d. XIV, n° 292; Kluyskens, burg. recht, d. III, n° 270-4°; Schicks & Vanisterbeek, op. cit., d. IV, n° 993; Beudant, cours de droit civil, d. VII, n° 384; Capitant, la cause n°s 216-217; Jossierand, mobiles dans les actes juridiques, n°s 247 en 249; Planiol et Ripert, dr. civ., d. V, n° 721);

Dat ter zake het bereiken van het door den vader nagestreefde doel, namelijk de volledige verdeling van al de gemeene goederen volgens den wil van den erflater, onmogelijk is geworden door de vernietiging van de testamentaire verdeling gedaan door de moeder;

Dat de testamentaire verdeling van den vader dus eveneens zonder uitwerking moet blijven;

Overwegende dat er thans niet kan beslist worden over het deel van den hoofdeisch strekkende tot verdeling van goederen, gelegen te Bassevelde-Bandamakker, sectie A, nummers 1133 tot en met 1137, 1139, 1140, 1142 en 1143, aangekocht op naam van de ouders van partijen voor het vruchtgebruik en op naam van partijen zelf voor den naakten eigendom;

Dat immers partijen het niet eens zijn over de herkomst van de gelden die gediend hebben tot kwijting van den prijs dezer goederen, zoodat het niet onmogelijk is dat deze goederen of hun waarde aan inbreng zouden onderworpen zijn;

Om deze redenen :

De Rechtbank;

Alle andere conclusiën als niet gegrond van de hand wijzend, verklaart nietig de testamentaire verdeelingen gedaan door Petrus Lievens en door Virginie Plasschaert bij hun testaments, ontvangen door notaris De Coorebijter te Bassevelde op 7 November 1929;

Beveelt dat er zal worden overgegaan door het ambt van één of meer notarissen, door partijen met onderling goedvinden aan te wijzen, zoo niet door het ambt van notaris Van de Steene te Bassevelde, tot de verrichtingen van rekening, vereffening en verdeling, zoo van de huwgemeenschap die bestaan heeft tusschen Petrus Lievens en Virginie Plasschaert, als van hun beider nalatenschappen;

Beveelt dat, voorafgaandelijk :

1° De onverdeelde onroerende goederen zullen geschat worden op de in art. 824 B. W. voorgeschreven wijze, door één of drie deskundigen, die door de partijen binnen de vijftien dagen na de uitspraak van onderhavig vonnis zullen gekozen worden, zooniet door notaris Van de Steene voornoemd, daartoe ambtshalve aangesteld;

2° Indien er geen waardeering in een regelmatig inventaris is geschied, de onverdeelde roerende goederen zullen geschat worden op den juiste prijs en zonder toeslag door zelfde(n) deskundige(n);

Stelt aan als rechter-commissaris den heer Belpaire, op wiens verslag de Rechtbank over de gebeurlijke geschillen zal beslissen;

Kosten voorbehouden;

Zegt dat er geen aanleiding is tot uitvoerbaarverklaring bij voorraad van onderhavig vonnis.

328 BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

1e Kamer. — 29 Juni 1938.

Voorzitter : M. De Ruyck.

Rechters : MM. de Bersaques en Thienpont.

TESTAMENT. — STRAFBEDING (NIETIGHEID).

Een strafbeding om nietigverklaring te beletten van een testament dat strijdig is met de openbare orde, en om aldus de uitvoering van dergelijke akte te bekrachtigen, moet zelf zonder uitwerking blijven.

Lievens t/ Lievens.

Gehoord de partijen in hunne middelen en besluiten;

Overwegende dat bij vonnis dezer Rechtbank dd. 15 December 1937, in kracht van gewijsde gegaan, de ascendentenverdeeling gedaan door Petrus Lievens en zijne echtgenoot Virginie Plasschaert, bij authentieke testamenten ontvangen door notaris De Coorebijter te Bassevelde den 7 November 1929 nietig werden verklaard; dat deze beslissing gesteund was, wat het testament der moeder betreft, op de miskennis der bepalingen van openbare orde vermeld in artikel 1453 Egl. Wb. en wat het testament van den vader betreft, op het feit dat het zijn oorzaak vond in de akte van uitersten wil van de moeder en dus zonder uitwerking moest blijven zoodra deze laatste akte verviel;

Overwegende dat bij authentiek testament ontvangen door zelfden notaris De Coorebijter den 10 Oktober 1933 Petrus Lievens bedong dat indien zijn zoon Charles Lievens voormeld testament van 7 November 1929 betwistte hij geheel het beschikbaar gedeelte van zijn nalatenschap aan zijn anderen zoon Achiël Lievens bij voorverdeeling of buiten paart gaf;

Overwegende dat de vordering die tot de nietigverklaring van gezegd testament dd. 7 November 1929 leidde, door Charles Lievens ingesteld werd;

Overwegende dat Achiël Lievens dienvolgens in het huidig geding de uitvoering van het strafbeding, bevat in de akte van 10 Oktober 1933, vordert;

Overwegende dat verweerder opwerpt dat deze eisch niet gegrond is omdat gezegd strafbeding nietig is, vermits het voor gevolg heeft de nietigverklaring van een akte van uitersten wil, strijdig met de openbare orde, te beletten;

Overwegende dat inderdaad voormeld vonnis, in kracht van gewijsde gegaan, beslist heeft dat het testament van Petrus Lievens zijn oorzaak vond in

bepalingen die tegen de openbare orde inbreuk maakten en dienvolgens nietig was; dat het strafbeding dat de uitvoering van zulke akte moet vrijwaren zonder uitwerking moet blijven (Laurent, XI, 474; Planiol et Ripert, V, n° 856; Rép. prat. dr. b. V° Donations et testaments n° 1165);

Om deze redenen :

De Rechtbank, wijst den eisch af als niet gegrond, veroordeelt eischer tot de kosten.

329

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

5e Kamer. — 16 December 1938.

Voorzitter : M. Anthonis.

O. M. : M. Simons.

Pleiters : Mters Grijspeerdts en G. Vaes.

RECHTSPLEGING. — FISCALE AANSLAG. — DWANGBEVEL. — BETEEKENING VAN ONVOLLEDIG OF ONNAUWKEURIGE KOPIJ VAN HET PROCES-VERBAAL. — NIETIGHEID.

Volgens art. 583 B.W. moet een uitvoerende inbeslagname worden voorafgegaan van de volledige en letterlijke betekening der kopij van den titel waarop de uitvoering is gesteund.

Is nietig een dwangbevel betekend ingevolge een proces-verbaal waarvan kopij weliswaar wordt gegeven maar dat geen melding van handteeken draagt en bovendien is samengesteld uit verschillende bladen welke niet eens gerepertorieerd of genummerd zijn.

Van Bladel t/ Belg. Staat.

Gezien de dagvaarding van 6 Januari 1938 geboekt en hieraan gehecht, waardoor aanlegger in verzet gaat tegen een dwangbevel gedagteekend 15 December 1937 hem betekend namens den Belgischen Staat op 29 October 1937 en waarbij betaling wordt gevraagd van 532.831.24 fr. wegens fiscale boeten;

Aangezien aanlegger eerst en vooral de nietigheid van voormeld dwangbevel opwerpt;

Aangezien deze eisch gesteund is op het feit dat het afschrift van het proces-verbaal opgemaakt ten laste van aanlegger door den surnumeraris der Registratie gehecht aan den Toezichtdienst der overdrachtbelasting te Antwerpen in dato 16 Januari 1932 en samen betekend met het dwangbevel, geen melding van handteeken draagt, bijgevolg van geener waarde is en de nietigheid van het dwangbevel meesleept;

Aangezien de regelmatigheid der rechtspleging voorafgaandelijk dient onderzocht;

Aangezien artikel 583 B.W. stellig bepaalt dat eene uitvoerende inbeslagname moet worden voorafgegaan van de volledige en letterlijke betekenis der kopij van den titel en welke de uitvoering steunt;

Aangezien ter zake de titel bestaat uit een proces-verbaal opgemaakt ten laste van aanlegger in dato van 16 Januari 1932 door den Surnumeraris der Registratie, Louis Van Win;

Aangezien de kopij betekend met het dwangbevel geen melding maakt van eenig handteeken en

bovendien is samengesteld uit verschillende bladen welke niet eens gerepertorieerd of genummerd zijn;

Aangezien men zelfs bestatigt dat de beteekening niet spreekt van het proces-verbaal opgemaakt in dato 16 Januari 1932 maar enkel verwijst naar een proces-verbaal van 8 December 1937 waarvan aanlegger nooit eenige kennis heeft gehad en op welken datum er tegenover hem geen proces-verbaal werd opgemaakt;

Aangezien het spruit uit de voorgebrachte documenten dat het bewust proces-verbaal gedagteekend 8 December 1937 eenzijdig is opgemaakt door de bevoegde verbalisant verschillende jaren na de materiele bestatigingen die in 1932 gebeurden;

Aangezien vermeld proces-verbaal van 8 December 1937 aan aanlegger in kopij is beteekend zonder eenige melding van handteeken;

Aangezien artikel 583 B.W. eischt dat de titel beteekend worde en dat deze beteekening eischt dat eene kopij aan den belanghebbende worde overhandigd; dat eene kopij wel niet letterlijk maar ten minste de essentiele elementen van den titel aantoonen moet; dat om aan den eisch van de wet te voldoen het dwangbevel de overheid moet opgeven van wie de uitvoering uitgaat en de handteeken van deze die er de authenticiteit van verzekeren; dat de voorafgaandelijke beteekening van den titel altijd van noode is zelfs wanneer de schuldenaar zich niet heeft kunnen vergissen aangaande het bestaan of de uitvoerbaarheid van den titel; (Brussel, 2 Januari 1927, Pas. 1918-II-31);

Aangezien het proces-verbaal ten laste van aanlegger opgemaakt in dato 16 Januari 1932 de eenige oorspronkelijke titel is waarop het dwangbevel steunen kan, de kopij welke met het dwangbevel is beteekend, maakt geene melding van eenig handteeken of datum en de beteekening verwijst bovendien naar een proces-verbaal van 8 December 1937 onbekend aan aanlegger en waarvan overigens de beteekende kopij ook geen de minste melding maakt van eenig handteeken;

Aangezien het ter zake van geen belang is dat tusschen aanlegger en den Belgischen Staat een overeenkomst is afgesloten geweest op 8 Mei 1936 waarbij de boeten werden verminderd op 20.000 fr. vermits den Belgischen Staat op heden de rechtsvordering niet steunt op deze transactionele overeenkomst maar op het oorspronkelijk proces-verbaal van 1932 waarvan hij overigens de uitvoering vervolgd bij dwangbevel voorafgaand aan uitvoerend beslag;

Aangezien bijgevolg het dwangbevel als nietig moet aanzien worden ter wille van afwezigheid van behoorlijke beteekening van den titel.

Om deze redenen:

De Rechtbank, gehoord den heer Simons, Substituut van den Prokureur des Konings, in zijn tegenstrijdig advies gegeven ter openbare zitting;

Verklaart nietig en zonder waarde het dwangbevel gedagteekend van 15 December 1937 en aan aanlegger beteekend op 29 December 1937;

Zegt dat er geen verder uitwerksel zal mogen aan gegeven worden;

Veroordeelt verweerder tot de kosten.

330

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

17 Januari 1939.

Voorzitter : M. Byvoet.

Pleiters : Mrs Fransman en Kranzen.

ERFDIENSTBAARHEID VAN WEGENIS. — ART. 691 B. W. — NIET OVERGESCHREVEN TITEL. — ART. 1 WET 16 DECEMBER 1851.

Onderverkrijgers van een onroerend goed zijn derden ten opzichte der aangrenzende eigenaars van dit goed. Zij moeten het bestaan van een erfdienstbaarheid van wegenis op het aangrenzend goed door titel bewijzen. Een niet ten bureel van den bewaarder der grondpanden overgeschreven titel kan door hen niet ingeroepen worden.

Voor hen bestaat dien titel niet en het al of niet bestaan van goeden trouw is zonder belang.

Aerts en cons. t/ Soogen-Agten.

Overwegende dat er door vonnis dezer Rechtbank den 16 December laatstleden uitgesproken en geregistreerd den 22 December nadien, vastgesteld werd dat de partijen akkoord gaan over de bewoording der volgende overeenkomst aangegaan den 26 Oogst 1912 tusschen wijlen den echtgenoot en vader van verweerder in beroep eenzijdig en de vorige eigenaars der goederen toebehoorend aan de aanleggers in beroep anderzijds : « De ondergeteekende Agten Hubert, werkman te Hechtel, verklaart bij dezer dat hij langs het voetpad n° 25, een karweg zal laten ten gebruike van de perceelen grond langs dien weg liggende en toebehoorende aan Nys Henri; Timmers Christiaan en Millet Mathieu; bedoelden karweg blijft den eigendom van Agten Hubert. Aldus gedaan te Hechtel op 26 Augustus 1912 en door de aannemende partijen geteekend. » Volgen de handteekens;

Overwegende dat de akten van verkoop of ruiling waardoor hoogerbedoelde perceelen overgingen aan de aanleggers in beroep geen melding maken van het bestaan dezer dienstbaarheid van uitvaart ten behoeve hunner eigendommen;

Overwegende dat de eisch ertoe strekt, te hooren zeggen voor recht dat aanleggers in beroep hun vaartweg mogen nemen over den eigendom van verweerders in beroep ingevolge de schikking aangehaald in bovengemelde overeenkomst;

Overwegende dat volgens de voorschriften van art. 1 der wet van 16 December 1851 de akten van overdracht van een zakelijk onroerend recht, waartusschen het toekennen van een vaartweg moet gerekend worden, in hun geheel moeten overgeschreven worden op het daartoe bestemd register ten burele van den bewaarder der grondpanden, en dat ze niet tegen derden, die te goeder trouw zijn, mogen opgesteld worden alvorens deze pleegvormen vervuld zijn;

Overwegende dat de aangehaalde overeenkomst niet werd overgeschreven overeenkomstig de schikkingen van dit artikel doch dat aanleggers in beroep volhouden gerechtigd te zijn de aangegane

schikkingen te kunnen inroepen omdat zij geen derden zijn en dat verweerders in beroep kennis hadden dezer overeenkomst en bijgevolg niet kunnen aanzien worden als hebbende gehandeld te goeder trouw;

Overwegende dat verweerders in beroep in hunne hoedanigheid van erfgenamen in de plaats komen te staan van hun echtgenoot en vader Hubert Agten en bijgevolg partij zouden zijn in een geding dat hangende zou zijn tusschen en de onderteekenaars der overeenkomst, doch dat de aanleggers in beroep onderverkrijgers der perceelen vroeger toebehoorend aan de mede-onderteekenaars derden zijn opzichts Agten Hubert en de zijnen, wyl zij vreemd bleven aan de betwiste overeenkomst;

Overwegende dat het niet dienstig is ter zaak te onderzoeken of de erfgenamen Agten ja dan niet te goeder trouw handelden; dat immers ten aanzien van aanleggers in beroep hoogergemelde overeenkomst niet eens bestaat en zij bijgevolg noch akte noch overeenkomst in handen hebben en dus ook den titel niet, vereischt door art. 691 B. W. om hem op te stellen tegen verweerders in beroep, die derden zijn;

Overwegende dat de bedoeling van het voorbehoud opzichts de goede trouw door gemeld art. 1 gemaakt hierin bestaat dat de eerste verkoper van een onroerend goed, of gelijk hier, de eerste aankoper van een onroerend goed, of gelijk hier, de eerste verkrijger der dienstbaarheid van wegenis zijne onderhandsche akte kan inbrengen tegen een tweeden aankoper van dat zelfde goed wanneer hij zou bewijzen dat deze laatste kennis had van den eersten verkoop en bijgevolg te kwader trouw was toen hij dat goed op zijne beurt aankocht;

Overwegende dat bijgevolg dat beweegredenen door den eersten Rechter aangehaald oordeelkundig juist zijn doch dat hij zich in de samenvatting zijner beredeneering slecht uitdrukt wanneer hij zegt dat de overeenkomst niet «tegen» de onderaankopers kan ingeroepen worden als wanneer de logische gevolgtrekking zijner uiteenzetting er toe moet besluiten dat hij heeft willen zeggen dat deze overeenkomst niet «door» hen kan ingeroepen worden.

Om deze beweegredenen:

De Rechtbank, Kamer van den alleenzetelenden Rechter, op tegenstrijdig advies van den heer Glenisson, Substituut-Procureur des Konings, de voorschriften van art. 2, 30 tot 37 der wet van 15 Juni 1935 nageleefd geweest zijnde, statueerende in graad van beroep, verklaart het beroep ontvankelijk doch ongegrond, doet hetzelfde te niet, bekrachtigt het bestreden vonnis en veroordeelt beroepenen tot de kosten ook van het beroep.

Vlaamsche Juristen

Abonneert U op het

**RECHTSKUNDIG
WEEKBLAD!!!**

331

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE OOSTENDE

8 December 1938.

Voorzitter : M. J. Rayee.

Rechters : MM. Reynaert en Tempere.

Pleiters : Mrs Borgers en De Vestele.

EIGENDOMSRECHT. — UITOEFENING. — CONFLICT TUSSCHEN EIGENDOM EN NIJVERHEID. — GEBUURSCHAP. — ONDRAAGLIJKE GEUREN. — VERPLICHTINGEN VAN EIGENAAR.

Hoe absoluut het eigendomsrecht ook weze toch wordt de uitoefening ervan beperkt door de verplichting geen inbreuk te maken op het gelijk recht van den gebuur.

In geval van conflict tusschen nijverheid en eigendom hoeft het eigendomsrecht de nijverheid niet onmogelijk te maken doch deze laatste mag evenmin de steden onbewoonbaar maken. De ongemakken die de geburen moeten verdragen van deze laatste zullen verschillen naar gelang de ligging van de gebouwen; al heeft de theorie van het recht van voorinbezitting nog geen ingang gevonden toch mag die feitelijke toestand gelden tot waardeering van het nadeel.

De eigenaar van een veroorloofde, hinderlijke of ongezonde inrichting kan niet aansprakelijk worden gesteld voor de kwade geuren door die inrichting teweeggebracht indien die ongemakken verbonden zijn aan het bestaan van de veroorloofde inrichting en niet door eenig feit van den eigenaar werden uitgebreid boven de normale condities, waarin zij door de geburen moeten verdragen worden. De nijverheidslui dienen alle voorzorgen te nemen die hun door praktijk en wetenschap worden aangeleerd om de bezwaren, uit hun bedrijf voortvloeiend, te vermijden of te verminderen doch het behoort alleen aan de bestuurlijke overheid daartoe de noodige maatregelen voor te schrijven.

Legae y t/ N. V. «Pescator».

Aangezien de rechtsvordering tot voorwerp heeft : de veroordeeling van de verwerende vennootschap tot het betalen van een schadevergoeding van 100.000 frank, voor het nadeel dat zij eischer heeft berokkend door de exploitatie van haar fabriek, die onverdraaglijke geuren verspreidt; daarbij vraagt eischer nog dat de verwerende vennootschap zou geboden worden een einde te stellen aan dien voor hem nadeeligen toestand; zooniet de verwerende vennootschap te hooren veroordeelen om hem 50 frank schadeloosstelling te betalen per dag vertraging, voor het nadeel, dat er verder zal uit voortspruiten;

Aangezien eischer zijn benadeeling steunt op het feit, dat hij in de nabijheid van de fabriek Pescator een huis bezit, waarboven de geuren van de fabriek zich verspreiden, en dat om die reden, de huurder van dit huis gebruik heeft gemaakt van de faculteit om de pacht op te zeggen;

Aangezien de verwerende vennootschap er toe besluit : de vordering niet-ontvankelijk en in alle geval niet-gegrond te hooren verklaren;

Aangezien beide partijen, in de tweede plaats, besluiten tot een deskundig onderzoek, doch het

oneens zijn omtrent de opdracht, die de deskundigen heeft opgelegd.

In rechten.

Aangezien de rechter, met het doel een herhaling van processen te vermijden, schadevergoeding mag toekennen ad futurum voor het gewisse nadeel, dat voortvloeit uit een objectief te bepalen niet-uitvoering;

Aangezien de eventuele schade, die eischer zou lijden, voor het geval dat de verwerende vennootschap gedeeltelijk zou in gebreke of in verwijl blijven om de stoornis te doen ophouden, niet geschikt is om objectief te worden bepaald, daar de kwestie te weten of de toegelatene verdraagzaamheid voortaan niet meer, of wél, zal overschreden worden, niet kan worden overgelaten aan de enkele beoordeling van den eischer;

Aangezien het dus in werkelijkheid gaat om een geldelijke veroordeeling gevraagd tot dwang, onder den schijn van herstel van de louter eventuele gevolgen van een toekomstig onecht misdrijf (Hof van Brussel, 30 Juni 1934; Pas. 1934, 192);

Aangezien, hoe absoluut het eigendomsrecht ook wezen moge, de uitoefening er van toch wordt beperkt door de verplichting geen inbreuk te maken op het gelijk recht van den geur;

Pothier. *Traité du Contrat de Communauté*. « Le voisinage est un quasi contrat qui forme des obligations réciproques entre voisins, c.à.d. entre les propriétaires ou possesseurs d'héritages contigus les uns aux autres. Le voisinage oblige les voisins à user chacun de son héritage de manière qu'il ne nuise pas à son voisin. Cette règle doit s'entendre en ce sens que, quelque liberté que chacun ait de faire ce que bon lui semble sur son héritage, il ne peut rien faire d'où il puisse parvenir quelque chose sur l'héritage voisin, qui lui soit nuisible; »

Aangezien in geval van conflict tusschen nijverheid en eigendom, het eigendomsrecht, zooals Laurent laat opmerken, t. 6, nr 145, de nijverheid niet hoeft onmogelijk te maken, maar de nijverheid behoeft ook niet de steden onbewoonbaar te maken;

Aangezien de boel ongemakken, die de geburen moeten verdragen, dus zal verschillen naargelang de ligging van de gebouwen. Zulk een schade zal draaglijk schijnen in een industriele buitenwijk of in een handelsrijke straat, die, integendeel aanleiding zal geven tot schadevergoeding zoo de schade-lijdende eigendom zich bevindt in een rustige wijk, bewoond door burgers;

Aangezien dit onderscheid reeds werd vastgelegd door een arrest van het Gentsche Hof, in dagteekening van den 11 Juni 1900 (Pas. 1901-II-71) en van het Hof te Brussel, in dagteekening van den 14 Februari 1865 (Pas. 1866-II-163) (Zie eveneens Brgl. Dendermonde 12 April 1902; Jur. Comm. Fl. 1903 - Nr 2545; Hof te Bordeaux, 5 Maart 1903; D. P. 1908-II-49; betreffende den kabeljauwhandel, en nota Capitant; Hof te Lyon, 10 Maart 1886; D. P. 1887-II-23, betreffende de inrichting voor vuilverbranding voor den dienst van een groote stad);

Aangezien, al is de jurisprudentie niet toegetreden tot de theorie van het recht van voorinbezitne-

ming, aangetrezen door Demolombe (t. 20, Nr 659 en 659bis) er evenwel wordt aangenomen, dat die feitelijke toestand geldt als element tot waardeering van het nadeel; (Hof Dijn, 10 Maart 1865; D. P. 65-II-144; Hof Aix, 19 November 1878; D. P. 79-2-219);

Aangezien het anderzijds waar blijft, dat een eigenaar, die zich vestigt in een bepaalde localiteit en in een bijzonder gewest van die localiteit, heel gewettigd mag inroepen, dat hij zijn erf exploiteert naar het normaal gebruik van de plaats. Aldus mag het bestaan worden erkend van een soort van collectieve voorinbezitneming; (Hof Lyon, 3-1-1887; D. P. 88-2-239);

Aangezien de eigenaar van een veroorloofde, hinderlijke of ongezonde inrichting, niet kan veroordeeld worden om een geur schadevergoeding te betalen voor de kwade geuren, door die inrichting teweeggebracht, zoo die ongemakken verbonden zijn aan het bestaan van de veroorloofde inrichting en niet door eenig feit van den eigenaar werden uitgebreid boven de normale condities, waarin zij door de geburen moeten verdragen worden; (Verbr. Fr., 24-7-1907; D. P. 1908-I-62);

Aangezien de nijverheidslui alle voorzorgen moeten nemen, die hun door praktijk en wetenschap worden aangeleerd, om de onverdraaglijke bezwaren, die uit hun bedrijf voortvloeien, te vermijden of te verminderen; doch het behoort alleen de bestuurlijke overheid daartoe de noodige maatregelen voor te schrijven.

In feiten.

Aangezien eischer zijn beklag grondt op de moeilijkheden die hij ondervindt in het verhuren van zijn huis, dat gelegen is op daaromtrent 80 meter van de fabriek Pescator, en zulks ten gevolge van de geuren, die door deze fabriek worden teweeggebracht en door eischer bestempeld worden met « onuitstaanbare, ademkwellend en braakneigend »; hij voegt er bij dat zijn huurder gebruik heeft gemaakt van de faculteit om zijn pacht op te zeggen, met den 1 Januari 1937 begonnen;

Aangezien eischer in zijn conclusies beweert, dat zijn huis uit dien hoofde een minderwaarde lijdt; anderzijds wijst hij er op, dat hij sinds April 1934 tot December 1936 geen huurder heeft kunnen vinden; dat hij pas heeft kunnen verhuren met den 1 Januari 1937; doch dat de huurder er op den 1 September 1938 is uitgetrokken, omdat, naar de uitdrukking van dezen laatste: « Het oprecht niet uithoudelijk is van den stank van Pescator »; het in zijn besluitschriften aangevoerd nadeel breidt zich dus uit tot nieuwe feiten, die in de dagvaarding werden verzwegen: minderwaarde van het huis — onbewoond staan vóór den 1 Januari 1937;

Aangezien de voornoemde huurder in zijn brief van den 29 November 1938 aan Legaey bekendt, dat hij voordien de wijk bewoonde recht tegenover de brug van Slykens, en dat hij met zijn auto voorbij de fabriek Pescator moest rijden;

Welnu, hij voegt er bij, dat hij zich pas heeft kunnen vergewissen van de geuren, « écourantes et presque constantes », die uit de fabriek opstijgen, nadat hij het huis van Legaey had betrokken; « il

faut, zegde hij, y avoir habité pour pouvoir en juger»;

Aangezien er uit deze verklaring hoeft afgeleid, dat de walgelijke en bestendige geuren van Pescator weinig verspreid worden; heeft de huurder integendeel vooraf geweten aan welke onaangenaamheden hij zich blootstelde, dan kan hij zulks niet invoeren als een reden om de pacht te verbreken; (Civ. Gent, 24 April 1889; Jur. Comm. Fl., 1889, Nr 437);

Aangezien eischer twee deurwaardersvaststellingen voorbrengt van December 1937 en April 1938, om den graad van intensiteit van den stank te bewijzen, die naar het zeggen van de genaamde Tavernier zoodanig zou zijn dat «de menschen versmachten in hun bed... De menschen die hier 's morgens voorbijrijden naar hun werk, kunnen aan de verpestende geur niet weerstaan en hoesten, flijmen en braken al wat zij in hebben»;

Aangezien men zich mag afvragen, als deze getuige dient geloofd, wat er onder dergelijke omstandigheden gewordt van de werklieden, die in de fabriek zelf arbeiden;

Aangezien het vanzelfsprekt dat de verschillende personen, die door de instrumenteerende deurwaarders werden ondervraagd, er blijkbaar belang bij hadden de ongemakken te overdrijven;

Aangezien de geuren, die uit de fabriek Pescator opstijgen, onafscheidelijk zijn van den aard eigen aan deze nijverheidsinrichting, die, met visch, ongeschikt tot het verbruik, en, naar het zeggen van eischer, eveneens met vischafval, een soort van meel fabriceert, dat dient tot veevoeder en mest;

Aangezien het derhalve begrijpelijk is, dat de uitwasemingen van die fabricatie kwalijk rieken, lijk trouwens alle vischnijverheid, doch in verschillende mate;

Aangezien de kwestie te weten, of de bezwaren die voortvloeien uit de gebuurschap van de fabriek, de maat te boven gaan, die, over het algemeen, door de geburen van alle nijverheidsinrichting moet verdragen worden, niet zou kunnen onderworpen worden aan het oordeel van deskundigen, wat zou gelijk staan met de deskundigen aan te stellen tot rechters over de gansche betwisting tusschen partijen; (Zie Hof Gent, 15 December 1890; Jur. Comm. Fl. 1891, nr 713);

Aangezien de algemeene bekendheid, waarop eischer zich beroept, de bevestigingen van zijn huurder, de deurwaardersbevindingen en de andere attesten, kunnen gelden als eenvoudige vermoedens, zonder meer;

Aangezien eischer dient bevolen, het bewijs te brengen van het misbruik, dat hij de verwerende vennootschap ten laste legt;

Aangezien deze onderzoeksmaatregel des te meer geboden is, daar de vroeger door eischer aangenomen houding weinig strookt met zijn huidige bewering. Eischers huis werd inderdaad gebouwd in 1897 en de fabriek Pescator werd opgericht in 1928; Nu, eischer heeft zelf het huis betrokken tot in 1934, en heeft het in dat jaar gekocht, in veiling;

Zes jaar lang (1928 tot 1934) heeft hij dus de geuren verdragen, die hij thans onverdraaglijk acht,

en hij heeft niettemin het huis gekocht niettegenstaande al de ongemakken, die hij kende;

Aangezien eischer, om zijn berusting daarin te rechtvaardigen, thans verschillende redenen inroept van commerciële aard;

Doch men begrijpt niet waarom eischer voordien de verwerende vennootschap niet heeft betrokken, zoo de geuren werkelijk onverdraaglijk waren; zelfs bewijst hij niet, dat hij, in bijna tien jaren tijds, de bestuurlijke overheden een persoonlijke en officiële klacht zou hebben gezonden, om te protesteeren tegen het aangeklaagde misbruik, noch de verwerende vennootschap zou hebben gesommeerd om er een eind aan te stellen; eischer bepaalt er zich toe te beweren; dat hij herhaaldelijk heeft geprotesteerd, door zijn handteekening te zetten op gezamenlijke klachten, die naar de bestuurlijke overheden werden gezonden;

Aangezien eischer in zijn laatste besluiten volhoudt: «Aangezien de toestand van Lagaey zeker verergerd is sedert 1934», zonder nauwkeurig eenig feit te bepalen;

Aangezien de gebuur, die zich beklaagt over een stoornis, moet bewijzen, dat die stoornis eertijds niet bestond, 't zij, indien ze wel bestond, dat er zich een nieuw feit heeft voorgedaan, waardoor het bezwaar verergerd werd, waarover hij voordien gemeend heeft niet te moeten klagen; (Koophand. Oostende, 3 Juli 1930; Rev. Générale des Assurances et des Responsabilités 1931, 718, I);

Aangezien er geen enkele wettelijke beschikking op straf van verval, een termijn bepaalt om te protesteeren tegen een buurstoornis, termijn die zou toelaten, zooals de verwerende vennootschap er toe besluit, de vordering onontvankelijk te verklaren;

Doch het gebrek aan reactie vanwege een partij, gedurende een langen tijd, tegen een bestendige en toenemende storing, toont aan, dat deze verdraaglijk is, of toch ten minste, weinig nadeelig;

Aangezien eischer bovendien niet beweert, dat de verwerende vennootschap zich niet zou gevoegd hebben naar de voorschriften uit het toelatingsbesluit;

Aangezien hij haar al evenmin verwijt, dat zij verwaarloosd heeft de gepaste voorzorgen te nemen om, binnen de grenzen van het mogelijke, de bezwaren van haar industrie te verminderen voor de menschen uit de buurt;

Aangezien de elementen uit de zaak aantonen, dat het gemeentebestuur van Breedene, op klacht van sommige ingezetenen, in 1937 en 1938, de verwerende vennootschap heeft aangezocht een overdekte leiding aan te brengen om het residu af te voeren, alsook toestellen om de waters te filteren en de gassen op te vangen;

Aangezien de werken in verband met de kanalisatie, in de maand Augustus 1937 werden uitgevoerd, met deelneming van het bestuur van Breedene; anderzijds informeerde de vennootschap Pescator, den 13 Mei 1938, het bestuur van Breedene, dat de toestellen om de gassen te verbranden waren aangekomen en de volgende week reeds zouden geïnstalleerd worden, welke bewering hoeft te worden nagegaan door deskundigen;

Aangezien deze omstandigheden van zulken aard zijn te bewijzen, dat de bezwaren eer teruggaand moesten zijn op den datum van de dagvaarding (October 1938) en toen eischers huurder het huis verlaten heeft (September 1938) na het twintig maanden te hebben betrokken;

Aangezien er ten slotte rekening mede dient gehouden dat de wijk, toen de fabriek Pescator werd opgericht, reeds een industriële bestemming had verkregen; in 1928 bestonden daar in den omtrek inderdaad allerhande nijverheidsinrichtingen, onder andere : Le Froid Industriel — de Sardijnenfabriek Van Wallegheem — de Sardijnenfabriek Ostendia — de electriciteitscentrale — de gasfabriek — verscheidene wasscherijen, en op 1500 meter ongeveer, de Union Chimique; achter Pescator door liep de Oude Vaart, die werd gedempt met het vuil van de wijk;

Aangezien er aldus, uit deze nijverheden al te gader een tuil opsteeg van kwalijkriekende geuren;

Aangezien het uittreksel uit de kadastrale plans aantoonde, dat deze afgezonderde wijk, in tien jaren tijds, merkelijke uitbreiding heeft genomen, wat van zulken aard is te bewijzen, dat de geuren van Pescator al de bewoners van dit gewest niet hinderen in dezelfde mate; Legaey is ten andere de eenig en de eerste om uit dien hoofde het gerecht aan te spreken;

Om deze redenen :

De Rechtbank, beslissende op tegenspraak, toepassing gedaan van artikels 2, 34, 37, 40, 41 en 64 der wet van den 15 Juni 1935, verklaart de vordering ontvankelijk, zoover zij het herstel betracht van de schadelijke gevolgen van een zoo-beweerd onopzettelijk handelsmisdrijf, enkel wat betreft de door eischer geleden en beweerde schade, en te hooren bevelen daar een einde aan te stellen; maar onontvankelijk wat betreft het toekomstig nadeel;

Verklaart dienvolgens niet-gegrond het rechts-middel wegens niet-ontvankelijkheid door de verwerende vennootschap ingebracht tegen de laat-tijdigheid van eischers reclamatie, daar dit middel verband houdt met den grond van de betwisting;

Alvorens recht te doen over den grond : beveelt eischer het bewijs in te brengen door alle middelen van recht, getuigen inbegrepen, het tegenbewijs toegelaten aan de verwerende vennootschap door dezelfde rechtsmiddelen :

1) dat er uit de fabriek Pescator «onuitstaanbare - ademkwellende en braakneigende» geuren opstijgen, die zich verspreiden boven het gebouw van eischer, t.t.z. binnen een straal van een honderdtal meters en verder op;

2) dat die toestand, sinds 1934, steeds verergerde;

3) dat Legaey herhaaldelijk heeft geprotesteerd;

Verzendt de zaak voor de zitting van de tweede kamer van 8 Februari 1939 te 2.30 uur, om er over te gaan tot de verrichtingen van dit bewijs en zegt dat de enkwesten zullen moeten voleindigd worden binnen de twee maanden;

Stelt daarbij aan tot deskundigen : 1) M. Henri

Koch, professor aan de Hoogeschool te Leuven, adjunct directeur van het Zeewetenschappelijk Instituut te Oostende, Naamschestraat, 71, te Leuven; 2) M. H. Tilly, professor aan de Brusselsche Hoogeschool, Leopold II-laan, nr 219, te Brussel; 3) M. R. Gibon, ingenieur A.I.G., Koninginnelaan, 22, te Oostende; tenware partijen met elkaar zouden overeenkomen om er, binnen de vijftien dagen na de uitspraak van het vonnis, anderen aan te wijzen. De deskundigen, zoodra van hun aanstelling verwittigd door de meest gereede partij, zullen partijen, door aangeteekend schrijven verzonden binnen de acht dagen, laten weten : dag, plaats en uur, waarop zij hun taak zullen aanvatten, die hierin bestaat :

1) na te gaan of de verwerende vennootschap in haar fabriek alle voorzorgen heeft genomen die haar door praktijk en wetenschap worden aangeleerd om de aan haar nijverheid verbonden bezwaren te vermijden of te verminderen en die gekenmerkt worden door uitwasemingen van geuren; eventueel te zeggen of het de verwerende vennootschap mogelijk was voormelde bezwaren te vermijden of te verminderen door andere technische methodes, zonder haar industrie ondoenlijk te maken;

2) nauwkeurig op te geven of de geuren, die door eischer worden bestempeld met «onuitstaanbaar - ademkwellend en braakneigend» enkel worden teweeggebracht door de uitwasemingen van de fabriek Pescator dan wel of andere hinderlijke of ongezonde nijverheden, in dit nijverheidsgewest gelegen, 'tzij de aanwezigheid van stapels vuil, of vaarten, eveneens uitwasemingen geven, die zich boven het huis van Legaey verspreiden; in deze laatste onderstelling de vracht te bepalen van de ongemakken, die voortkomen van deze nijverheden, stapels of vaarten, individueel en afzonderlijk;

De deskundigen zullen in hun verslag akte nemen van de gezegden en de vorderingen die partijen hun gepast zullen meenen voor te leggen; Zij zullen van hun verrichtingen een enkel verslag opmaken, in het Nederlandsch, en hun handteekening onderaan daarop laten voorafgaan door den eed : « Wij zweren dat wij, in eer en geweten, nauwgezet en eerlijk, onze opdracht hebben vervuld; zoo helpe ons God »;

Zij zullen maar één enkel advies mogen uitbrengen, bij meerderheid van stemmen; doch, zoo er verschillende adviezen zijn, zullen de deskundigen er de redenen van opgeven, zonder bekend te maken van welk advies ieder hunner is geweest;

Zij zullen hun verslag nederleggen ter griffie, geregistreerd, binnen de twee maanden;

Beveelt eischer de kosten van deskundig onderzoek voor te schieten;

Verzendt de zaak naar de algemeene rol en houdt de kosten aan;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande hooger beroep en zonder borg.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

332 VREDEGERECHT TE WOLVERTEM

22 December 1938.

Vrederechter : M. Van Lint.
Pleiter : Mter De Keyser.BEWIJS. — BOUWMEESTER. — OPDRACHT VAN
MAKEN VAN PLANS.

De bouwmeester is gehouden zijn opdracht te bewijzen overeenkomstig artikels 1341 en 1325 van het B. W. De bouwmeester die plans heeft opgemaakt kan geen aanspraak maken op eereloon indien hij niet bewijst dat hij door den eigenaar gelast werd met het ontwerp waarvoor hij eereloon vergt.

Michiels t/ Bulens.

Aangezien de eisch strekt tot betaling eener som van 2400 frank, die zou verschuldigd zijn ten titel van eereloon voor het opmaken van een ontwerp van een gebouw;

Aangezien het blijkt dat de aanleggers wel een voor-ontwerp van gebouw hebben opgemaakt, maar in gebreke blijven te bewijzen dat zij daartoe lastgeving zouden ontvangen hebben van de eigenaars;

Aangezien de bouwmeester, behoudens begin van schriftelijk bewijs, gehouden is zijne opdracht te bewijzen, overeenkomstig artikel 1341 en 1325 van het B. W. (Burg. Rechtb. Brussel, 8e Kamer, 5 Januari 1934);

Aangezien aan den bouwmeester die plannen heeft opgemaakt geen honoraria kunnen toegekend worden indien hij het bewijs niet levert dat hij door den eigenaar is gelast geweest met het opmaken van het ontwerp waarvoor hij eerloon aanrekent; (Burg. Rechtb. Brussel, 8e Kamer, 21 Oct. 1932);

Aangezien ter zake aanleggers noch bewijs noch begin van bewijs aanbieden;

Om deze redenen :

Gelet op de wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in Gerechtszaken;

Verklaren den eisch ongegrond, wijzen de aanleggers af en verwijzen ze in de kosten des gedings, beloopende op heden op de som van 79 frank, daarin niet begrepen de kosten van afschrift van het tegenwoordig vonnis.

BIBLIOGRAPHIE

Formulaire annoté de Procédure Civile par J.-H. Zwendelaar, réfondu et mis à jour par Charles Van Reepinghen et Pierre Reyntens. - Tome V. - Maison Ferd. Larcier. Bruxelles. 1939.

Thans is het laatste deel van de nieuwe uitgave van het formulierboek van Zwendelaar van de pers en het werk van de H.H. Van Reepinghen en Reyntens dat begonnen werd in 1935, is tot een goed einde gebracht. Het resultaat is schitterend. De ruime annotaties van rechtsleer en rechtspraak, die aan de formulieren zijn toegevoegd maken dit werk tot een handboek van proceduur dat kostbaar is voor de praktijk. De grootsche taak die de bewerkers van het formulierboek zich ten doel hadden gesteld is door hen verwezenlijkt geworden met een snelheid die werkelijk bewondering afdwingt.

Het laatste deel van het werk is niet het minst belangrijke want het bevat de stof van allerlei bijzondere wetten, zooals deze betreffende het krankzinnigenwezen, den gerechtelijken bijstand, de pachtwetten, de onteigening, de taalwetten. Eindelijk bevat dit deel ook nog een supplement betrekking hebbende op de wijzigingen die in de proceduur werden gebracht sedert het verschijnen van de twee eerste boekdeelen.

Het is een uiterst gelukkige gedachte geweest aan dit boek ook een algemeen overzicht toe te voegen betreffende de termijnen in de proceduur.

Eindelijk vinden we hier de algemeene inhoudstafel voor het volledig werk, wat de opzoekingen ten uiterste vergemakkelijkt.

Nu dit zoo degelijk formulaire thans volledig voor ons ligt, past het nog eens van harte hulde te brengen aan de buitengewone vlijt en aan de scherpzinnigheid van de bewerkers Mrs. Van Reepinghen en Reyntens, die aan alle juristen die in de praktijk staan een niet genoeg te schatten dienst hebben bewezen.

Fernand WALEFFE : Répertoire Décennal de la Jurisprudence Belge. 1926-1935. - Tome IV. - Brussel Etabl. Bruylant. - 1939.

De verschijning van het vierde boekdeel van het gekend Répertoire Décennal de la Jurisprudence Belge besluit de tienjaarlijksche periode gaande van 1926 tot 1935.

Bij het verschijnen van de vorige deelen hebben we reeds in het Rechtskundig Weekblad het uiterst groot belang van dit werk kunnen onderlijnen, dat in zoo groote mate de opzoekingen der rechtspraak vergemakkelijkt.

Het hoeft niet gezegd dat door de ijverige en nauwgezette zorg van de Heeren Waleffe, dit boek volledig op de hoogte staat van de vorige deelen.

Wij vonden er ook wederom, naast de rechtspraak, de vermelding van alle rechtskundige studies die over de behandelde stof zijn verschenen, zoodat dit boek ons een volledig beeld geeft van de wetenschappelijke activiteit op juridisch gebied.

Dat ook de rechtspraak die verschenen is in het Rechtskundig Weekblad in ruime mate in het verzamelwerk vermeld wordt, is van aard ons zeer te verheugen doch heeft vooral voor gevolg dat het boek een volledigheid vertoont die er de waarde nog ten eerste van verhoogt.

WETGEVING

VERSLAG uit naam van de Commissie van Justitie belast met het onderzoek van het Wetsontwerp houdende de Begrooting van het Ministerie van Justitie voor het dienstjaar 1939.

Mevrouwen, Mijne Heeren,

Het ons eerst voorgelegd ontwerp van begrooting voor 1939 voorzag kredieten bedragende voor de :

1° Gewone uitgaven	fr. 313,555,104
2° Uitzonderlijke uitgaven	fr. 1,082,800

Totaal : fr. 314,637,904

De begrooting voor 1938 bedroeg voor de :

1° Gewone uitgaven	fr. 312,889,682.85
2° Uitzonderlijke uitgaven	fr. 1,963,000.00

Totaal : fr. 314,852,682.85

Maakt dus fr. 214,778.85 minder.

Zoo men de vergelijking verder dreef en erop wees dat het verschil tusschen het totaal van de begrooting voor 1937 en die voor 1938, zegge fr. 19,709,047.77 slechts het gevolg was van de stijging van het index, die haar weerslag had op de wedden van de rechterlijke orden en op den prijs van den onderhoudsdag, dan zou men eens te meer kunnen besluiten dat niets meer op een begrooting van Justitie lijkt dan een andere begrooting van dit departement.

De vermindering in de ramingen, vergeleken met die voor 1938, is te verklaren, voor den post der uitzonderlijke uitgaven herleid van 1,963,000 tot 1.082,800 frank, zegge 880,200 frank, door den gevorderden staat der inrichting en hameubeling van het gebouw op het Poelaertplein: het krediet kon van 1,000,000 frank tot 187,800 frank worden herleid.

Onder de gewone uitgaven past het te wijzen op andere verminderingen:

Inkrimping met 26 eenheden (zegge 685,341 frank) van het personeel der vrederechten.

Hetzelfde in het personeel der Rijksopvoedingsgestichten en openbare Rijksinstellingen (96,975 frank).

Hetzelfde in het personeel (28 eenheden) van de gevangenis (310,923 frank).

Vermindering wegens daling van den groothandelsprijs der brandstof in de gevangenis (200,000 frank) en ook wegens uitstel van sommige werken in de gevangenis (350,000 frank) en de gerechtshokalen (200,000 frank).

Vermindering enerzijds wegens inkrimping van het aantal onderhoudsdagen der gevangenis en anderzijds wegens daling van het index der groothandelsprijzen.

Daarentegen werden sommige verhoogingen voorzien; onder meer:

Nieuwe betrekkingen bij de Openbare Veiligheid (170,597 frank), in de Hoven van Beroep (147,384 fr.), krijgsraden (62,700 frank), toeneming van het aantal geestelijken (287,266 frank), van het personeel der rechtbanken (114,378 frank), van de bezoldigde bedienden der Rijksopvoedingsgestichten en openbare Rijksinstellingen (114,722 frank). Verhooging wegens stijging van den prijs van gas, electriciteit, enz. en van de verschillende kosten wegens voorschotten aan magistraten en griffiers (165,000 frank). Verhooging wegens ontoereikende voorschotten aan de magistraten voor de kleine uitgaven van hun rechtscollege en wegens noodzakelijken aankoop, voor de behoeften der griffiers, van schrijfmachines (200,000 + 150,000 = 350,000 frank). Verhooging wegens nieuwe verplichte lasten: herstelling van gebouwen voor den eeredienst (895,000 frank). Verhooging wegens toeneming van het aantal opgesloten bij toepassing der wet voor sociale bescherming (564,000 frank) en van kinderen toevertrouwd aan private gestichten (1,100,000 frank).

Dit waren de opmerkingen ingegeven bij de lezing van het ontwerp van begrooting voor 1939, waarop spoedig de ontbinding volgde.

Het nieuwe ontwerp sedertdien opgesteld boekt:

Voor de gewone uitgaven een vermeerdering met 6,787,680 frank, zegge fr. 325,219,103 in plaats van fr. 318,461,423

Voor de uitzonderlijke uitgaven, een vermeerdering met 427,320 fr., zegge fr. 1,510,120 in plaats van fr. 1,082,800

Deze vermeerdering is vooral te wijten aan de toeneming van het personeel der Openbare Veiligheid ten beloope van 200,000 frank en aan een verhooging van de onderhoudskosten der behoeftigen ten beloope van 6 miljoen 625,000 frank.

Inderdaad, men was aanvankelijk overgegaan tot een vermindering van den prijs van den onderhoudsdag, die

een verlies voor de verplegingsinstellingen voor gevolg had, en dien men onlangs moest herroepen.

* * *

In plaats van als naar gewoonte te handelen over trage rechtsbedeeling en overdreven gerechtskosten of ritueele beschouwingen in het midden te brengen over de verhooging van de wedden der magistraten, die wij graag zouden willen ingevoerd zien zoo de toestand van de begrooting ons dit niet ontzegde, kwam het ons nuttiger voor onze aandacht te vestigen op het vraagstuk der vluchtelingen.

In dit ontwerp van begrooting staat inderdaad een post ingeschreven in verband met een zeer actueel vraagstuk.

Het is post n° 40, tweede sectie: Uitzonderingsuitgaven, — Hoofdstuk VIII:

Aandeel van den Staat in de kosten voor huisvesting van de israëlietische vluchtelingen te Merksplas, frank 360,000.

Dit krediet doet een vraagstuk rijzen dat meer en meer op den voorgrond van onze bekommelingen komt: het vraagstuk van de vreemdelingen in België, wier aantal bedroeg in 1890, 174,438, in 1910, 254,547, in 1920, 149,677, om in 1938 te stijgen tot 339,799.

Deze aanwezigheid van vreemdelingen stelt een ernstig vraagstuk, zoowel op juridisch gebied als op dit van onze veiligheid en vooral op economisch gebied.

Tot nog toe is het slechts een vraagstuk van arbeidskrachten. Wij mogen niet vergeten dat op 148,075 arbeiders in de mijnen tewerkgesteld op 30 April 1939, er 24,542 vreemdelingen waren.

Verscheidene organismen, waaronder de «Association Belge pour le Progrès social», hebben dit vraagstuk ter studie gelegd.

Morgen zal het misschien een kwestie van handel zijn en onze collega, de heer Van Coillie, sprak er ons over in zijn laatste verslag.

Maar deze studie is al te ruim en het is noch het oogenblik noch de plaats om deze studie aan te vatten.

Althans hebben wij enkele inlichtingen willen inwinnen omtrent het vraagstuk beperkt tot een zijner bestanddeelen, n.l. het vraagstuk der vluchtelingen, dat in deze laatste maanden in België uiterst scherpe vormen heeft aangenomen.

* * *

Welke zijn in dit opzicht de rechtspraak en de praktijk der Belgische Veiligheid?

Pasvisa's kunnen worden verleend, zonder toestemming van de Openbare Veiligheid, door diplomatieke en consulaire agenten, aan vreemdelingen die door hun nationaliteit zijn onderworpen aan de verplichting van het pasvisum. Deze zijn geen verblijfsreizen, maar uitsluitend toelatingen tot reizen tusschen België en andere landen tijdens den geldigheidsduur. De houders ervan zijn verplicht, onmiddellijk na hun aankomst, de formaliteiten te vervullen waaraan het verblijf van vreemdelingen in België is onderworpen: het zijn transitovisa's zonder oponthoud of met oponthoud van twee dagen, visa's voor toerisme, geldig gedurende ten hoogste twee maanden, visa's voor zaken of studies, geldig gedurende hoogstens één jaar.

Deze vreemdelingen mogen geen betrekking in anderen dienst bekleeden, tenware zij vóór hun binnenkomen de «arbeidsvergunning» hebben verkregen, die wordt afgeleverd door den Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg.

Op te merken valt dat de Russische vluchtelingen (vroeger regime), de Armeniërs, de Duitse vluchtelingen, de heimatloozen het toerismevisa niet verkrijgen, noch het visa voor zaken of studies, zonder toestemming van de Openbare Veiligheid.

Zij die wenschen zich in België te vestigen, zonder er eenigerlei bezigheid te hebben, moeten tot staving van hun aanvraag een reeks getuigschriften voorleggen en inzonderheid het bewijs dat zij over voldoende geldmiddelen beschikken om te leven zonder arbeid te moeten zoeken.

Zij die er een nijverheids- of handelsbedrijvigheid willen uitoefenen moeten nauwkeurige inlichtingen verstrekken over den aard van handel of nijverheid die zij voornemens zijn uit te oefenen, met opgave van de overwogen afzetgebieden. De aanvragen worden overgemaakt aan de Veiligheid, die eventueel toelating verleent voor het afleveren van een reisvisa in België, met het oog op een tijdelijke of definitieve vestiging.

Zij die leurhandel op den openbaren weg willen drijven moeten de kaart van leurhandelaar verkrijgen, die wordt afgeleverd door het Ministerie van Economische Zaken.

* * *

Bij het binnenkomen in België, moet iedere vreemdeling, naar luid van het decreet van 23 Messidor, Jaar III, zich aanmelden bij de municipaliteit en zijn reispas voorleggen.

Er bestaan twee uitzonderingen op dezen regel, waarbij van iederen vreemdeling een reispas wordt gevergd: deze welke ten goede komt aan de Franschen en Nederlanders, die worden toegelaten op vertoon van een eenvoudig authentiek stuk en deze welke ten goede komt aan een reeks andere naties, toegelaten op vertoon van een nationale reispas.

De vreemdelingen, die wenschen in België te verblijven, moeten, binnen de achtenveertig uren na hun aankomst, deze bekend maken aan het gemeentebestuur en den duur van hun verblijf aanduiden.

Zij mogen niet langer dan vijftien dagen vertoeven, indien zij in het vreemdelingenregister niet werden ingeschreven. Deze verblijfstitel machtigt den drager ervan gedurende zes maand in ons land te vertoeven, maar hij kan van 6 maand tot 6 maand worden verlengd.

Worden in dit register niet ingeschreven:

1° De vreemdelingen op zaken- of studiereis, indien hun verblijf niet de dertig dagen overschrijdt;

2° De toeristen, indien hun verblijf niet twee maanden overschrijdt.

Dit getuigschrift wordt geweigerd aan de vreemdelingen die in het Rijk zijn binnengedrongen zonder het vereischte eenzelvigheidsbewijs, pas, consulaire visa of vrijgeleide.

Kunnen zonder toelating van de Veiligheid het getuigschrift niet bekomen, zij die in België zijn binnengekomen door middel van een visa voor zaken of studies of van een visa voor toerisme.

* * *

Naar luid van het K. B. van 14 Augustus 1933, moeten de vreemdelingen wier verblijf zes maanden overschreed, vanaf het verstrijken van de derde maand hun inschrijving op de bevolkingsregisters aanvragen, welke inschrijving wordt afhankelijk gesteld van de toelating van den Minister van Justitie. De eenzelvigheidskaart is geldig voor twee jaar.

Er bestaat een bijzonder regime voor de kinderen:

deze van Duitse nationaliteit mogen in België komen mits het bezit van een eenzelvigheidsbewijs van het gemeentebestuur hunner verblijfplaats in het buitenland.

Ten slotte, mag naar luid van het K. B. van 31 Maart 1936 geen enkel Belgisch of buitenlandsch werkgever binnen het Rijk zelfs ten kosteloozen titel geen werk verschaffen aan een vreemdeling zonder daartoe toelating van den Minister van Arbeid te hebben bekomen.

Wat de politieke vluchtelingen betreft, deze genieten een gunstregime waarop onze geest van gastvrijheid steeds zeer prat ging. De Minister kan het advies inwinnen van een raadgevende commissie ingesteld bij K. B. van 20 Februari 1936, omtrent de hoedanigheid van vluchteling en in het geval van gunstig advies, mag hij aan deze vreemdelingen toelaten zich in het Rijk te vestigen.

De vluchtelingen uit Duitschland, zoo Duitse als heimatlooze, genieten het voordeel der schikking getroffen te Genève op 28 October 1936.

* * *

Uit de verplichting aan de vreemdelingen opgelegd om in het bezit te zijn van zekere stukken, vloeit voor de Regeering het recht voort den vreemdeling terug te drijven bij gemis van deze stukken.

Ten opzichte van diegenen wier gedrag of antecedenten geen voldoende waarborgen bieden, alsook ten opzichte van diegenen die in België worden gevonden zonder regelmatige papieren, — bij voorbeeld deze die zich hier gevestigd hebben na in het land te zijn gekomen met een visa voor reis- of toerisme — kan er gebruik worden gemaakt van het over de grens zetten mits geleibrief.

De visa's voor transito-verkeer en toerisme worden afgeleverd zonder voorafgaand onderzoek en derhalve is de Veiligheid verplicht niet te dulden dat vreemdelingen die het voordeel dezer visa's genoten zich in het land vestigen.

Deze is de rechtspraak toegepast op de vreemdelingen die niet in het land gevestigd zijn, d. w. z. die niet zijn ingeschreven in de bevolkingsregisters. Deze die hier gevestigd zijn mogen van het grondgebied niet worden verdreven tenzij bij K. B. en dan nog mits zekere voorwaarden.

Dit is niet het geval voor de behoeftigen, landloopers en bedelaars. Op verzoek van de besturen die in hun onderhoud voorzien, kunnen deze naar de grens worden teruggestuurd.

Er wordt getwist over de vraag te weten of een niet gevestigd vreemdeling bij K. B. kan worden uitgedreven. Sommige auteurs zijn voor het ontkennend antwoord. De Openbare Veiligheid daarentegen meent dat een niet-gevestigd vreemdeling mag worden uitgedreven.

Ziedaar de beginselen.

Welke is in feite de toestand?

Bij de vreemde bevolking die einde 1937 — tijdstip der laatste statistieken — 339,799 zielen bedroeg, dient nog gevoegd een aanzienlijke vlottende en geheime bevolking die ondanks de opsporingen en het toezicht aan de grenzen, tracht zich opnieuw bijeen te zamelen.

In Juli 1938, op het oogenblik dat de intergouvernementele conferentie te Evian — bijeengeroepen door toedoen van den President der Vereenigde Staten ten aanzien van de politieke gebeurtenissen in Duitschland — werd geopend, had België reeds op zijn grondgebied toegelaten:

8,800 Russische vluchtelingen en gelijkgestelden;
 2,000 Duitse vluchtelingen, ongerekend;
 4,000 andere die vervolgens zijn uitgeweken naar andere landen;
 800 Oostenrijksche vluchtelingen;
 80 heimatloze vluchtelingen;
 3,500 Spaansche kinderen;
 120 Spaansche volwassenen;
 250 Italiaansche vluchtelingen.

Om dit overzicht te beperken tot het geval van de Joodsche vluchtelingen, het eenige geval bij hetwelk wij zullen stilhouden, wordt er gerekend dat deze nieuwe diaspora die sedert het aan het bewindkomen van het hitlerisme in Duitsland gestadig toenam, nog is gestegen met ongeveer 20,000 eenheden sedert den Anschluss in Maart 1938. De Joodsche bevolking van het Rijk, gevestigden en inwijkelingen, bedraagt thans meer dan 80,000 zielen. De Israëlitische comités meenen dat zij niet 60,000 zielen overtreft.

Het verruimde Duitsland telt ten minste 700,000 Joden, die de drakonische maatregelen van de regering voor doel schijnen te hebben uit te drijven. Deze uitdrijving kan voor België een waar gevaar zijn.

De Minister van Justitie heeft vroeger gepoogd het af te weren door de terugdrijving naar Duitsland te bevelen van de zonder regelmatige papieren in België binnengekomen Israëlieten.

De uitzettingen uit Duitsland zijn met den dag gestegen in de maand November 1938, na den moord op een Duitschen diplomaat te Parijs. De concentratiekampen hebben zich steeds meer bevolkt. Personen, die Duitsland wilden verlaten, werden daarbij geholpen door de Gestapo, en door een even aanzienlijken als gewetenlozen handel, gingen de inzijselingen meer en meer voort.

Hier volgen enkele getallen geleverd door de Israëlitische instellingen, voor welke de nieuwgekomenen zich aanmidden:

Te Brussel, van 24 October tot 23 December: 1,009 personen;

In de daaropvolgende weken:

van 24 December tot 31 December 1938: 232 personen;

van 31 December 1938 tot 16 Januari 1939: 322 personen.

Voor het vreemdelingenkantoor alleen te Antwerpen hebben van 1 November 1938 tot 10 Januari 1939, 1.895 Israëlitische vluchtelingen hun inschrijving gevraagd:

Duitschers en Oud-Oostenrijkers	961
Heimatlozen	852
Tsjechoslowakken	32
	1.895

Daaruit blijkt dat die getallen erg stijgen.

Het schijnt dat gedurende de jongste maanden het normaal contingent ongeveer 2.000 personen per maand bedroeg.

De bespreking op Dinsdag, 22 November 1938 in de Kamer der Volksvertegenwoordigers, heeft ons naar de kern van de vraag gevoerd: zij rees op een dier psychologische oogenblikken van een beraadslaging, en alle Belgen zouden bereid zijn geweest zich aan te sluiten bij den oproep van de interpellatie, Mevr. Blume-Grégoire, toen zij den Minister vroeg, uit naam der kristen traditie, een werkelijk menschelijk politiek, met name de Belgische politiek, voort te zetten.

Wij meenen dat die Duitschers, tot welk ras zij ook behooren, recht hebben op het leven, ook op de vrijheid, en dat, wanneer zij pogen onze grenzen te overschrij-

den om het eene of de andere te redden, zooals dat gebeurt wanneer feiten zooals de zaak von Rath de atmosfeer vergiftigen en het gevaar meer nijpend maken, wij hun den toegang niet kunnen weigeren of terugdrijven.

Doch met evenveel overtuiging meenen wij, dat dit uiterste geval van fysieke en zedelijke noodzakelijkheid overwogen, wij niet het gevaar mogen over het hoofd zien dat te veel inschikkelijkheid voor ons land zou opleveren.

In een tijd dat de andere landen niet meer dan noodig de vluchtelingen wenschen te ontvangen, waar de verder gelegen landen op hun beurt hun grenzen sluiten, moet een buurland, bij het polsen van zijn grenzen, niet bij ons het gevoelig punt onder de landen van eerste aankomst vinden en moet het niet voor eigen gemak, doch in ons nadeel, zijn uitwijking regelen: wij zouden spoedig het meest overrompeld land worden.

Wij mogen het ons niet ontveinen dat deze Israëlieten, zonder bestaansmiddelen, onder den drang der noodwendigheid, die samenleven in enkele steden, zich weinig kunnen aanpassen, weinig stielen kennen, en vooral twee of drie beroepen uitoefenen waarin hun mededinging noodlottig voor den Belgischen handel geworden is.

Men heeft hen beschuldigd de sociale wetten niet na te leven.

Wellicht is dit verwijt eenigszins onrechtvaardig of overdreven. Het schijnt echter waar dat, levend in ellendige voorwaarden van woonst en voeding, zij het voordeel kunnen halen uit een ernstige handicap ten nadeele onzer ambachtslieden.

Er werd bovendien op gewezen, dat in logeerhuizen, groepen verdoken vluchtelingen leefden in voorwaarden van op alle gebied ongezond samenhokken.

Wij meenen dat het onze nationale plicht is ze te ontvangen, niet over te gaan tot terugdrijvingen van degenen die bij ons zijn overgekomen, doch ook van hen geen illusie te laten over den duur van hun verblijf in België.

Ons land, dat zijn taak van kristen en beschaafd volk wil vervullen, moet zich niet overladen met dit talrijk contingent vreemdelingen. Voor den duur van hun verblijf in België, die moet kort zijn, moet er voor hen een stelsel vluchtelingen-centra zijn, waarvan de bedrijvige en toegewijde voorzitter der Israëlitische werken, de heer Max Gottschalk, sprak in een interview in November 1938 verleend:

« Het is paradoxaal, wij begrijpen het, dat men een vluchtelingencentrum als een ideale oplossing zou kunnen beschouwen. Het is evenwel het geval voor de tragische slachtoffers der Duitse achtervolgingen, die, op verdoken wijze in ons land binnengekomen, blootgesteld zijn naar Duitsland teruggedreven te worden.

» Wij hebben nooit deze gedachte van terugdrijving kunnen aanvaarden en ten overstaan van het inzicht der Openbare Veiligheid, in de terugdrijving een middel te vinden tegen de inwijking, zijn wij ertoe gebracht geworden een andere oplossing voor te stellen die wij meenen tevens afdoend en menschelijk te zijn, namelijk de oprichting van vluchtelingencentra. De uitslag lijkt geen twijfel meer vermits uit de ondervinding blijkt dat de opening dezer centra bijna volledig elke nieuwe inwijking heeft stopgezet. »

De Regeering heeft reeds de taak opgenomen in de inrichtingen te Merksplas. Terwijl de parlementaire debatten bewezen hadden dat de vluchtelingen tamelijk weerspanning waren in het aanleeren van handenarbeid, is de bevolking toegenomen en bedraagt zij op dit

oogenblik bijna 500 kolonisten : de rede heeft hier dus overwonnen.

Thans moet men verder gaan en te Marneffe een gelijkaardige kolonie inrichten. Reeds vernamen wij dat de Regeering besloten had drieduizend Duitsche Joden die zich in ons land bevinden, te helpen. Wij moeten daarbij behulpzaam zijn.

De Commissie heeft het oordeel uitgedrukt dat het wenschelijk ware de inzichten der Regeering te kennen omtrent de Joodsche vluchtelingen : tot hertoe werd schijnbaar zonder samenhang gewerkt en steeds volgens de omstandigheden, misschien volgens de interpellaties. De Regeering moet een vluchtelingenpolitiek hebben.

Er bestaat nu de keus tusschen twee stelsels :

1° Het huidige systeem behouden, spaarzaam visa's uitreiken, en anderzijds de wanorde aan de grens laten voortbestaan waar overbrengingsagentschappen tot stand komen zoo in België als in Duitschland om het indringen mogelijk te maken, dermate dat een Israëliet thans mits 3, 4 of 5.000 frank het net der rijkswacht aan de grens doorkomt met de verzekering niet te zullen worden teruggestuurd.

Er dient een einde gemaakt aan dezen toestand.

2° Het visastelsel verruimen en, na overeenkomst met de andere grenslanden, zooals Denemarken, Nederland, het Groot-Hertogdom Luxemburg, Frankrijk en Zwitserland, een breed gezien contingent vaststellen dat elk dezer landen per maand zou aanvaarden. Anderzijds het toezicht aan de grens verscherpen, om den toenemenden handel stop te zetten en, behoudens hooger aangehaald uitzonderlijk geval, alleen de inwijkelingen met visa toe te laten.

De andere landen waarmede België in voeling trad schijnen dezelfde ongerustheid te gevoelen en blijken niet ruimer te zijn geweest in hun opname.

In elk geval — en dit slaat op alle vreemdelingen — of deze inwijkelingen, wie zij ook wezen, slechts enkele maanden in België doorbrengen of integendeel er vasten voet krijgen, zij dienen zich te onthouden van elke politieke bedrijvigheid en van elke daad die opruiend is of aldus kan uitgelegd worden. Daarover moet zeer streng gewaakt worden en dit dient spoedig bekrachtigd.

* * *

Maar er moet vooral een oplossing in het buitenland gevonden worden door een internationale overeenkomst. De landen van eerste aankomst mogen hier niet het kind van de rekening zijn.

Het mag niet dat ons land, als prijs onzer menschelevende gevoelens, volgepropt worde met Joden die verhinderd worden verder naar Engeland, Amerika of Palestina uit te wijken.

De poging moet dus voortgezet worden op een internationale conferentie. Reeds kwamen, op den wekroep van President Hoover, de bevoegde personen bijeen te Evian (Juli 1938) en te Londen (Augustus 1938).

Het schijnt dat het vraagstuk er in de laatste maanden niet is op vooruit gegaan. Wij dringen dus bij den Minister van Justitie bijzonder aan opdat hij in overleg met den Minister van Buitenlandsche Zaken de verwezenlijking van een akkoord zou bespoedigen.

België, dat er in de eerste plaats bij betrokken is, mag niet lijdzaam toezien maar, zoo het noodig is, moet het edelmoedigheid het initiatief nemen voor het bijeenroepen van deze internationale conferentie aan dewelke de overige mogendheden, die er in verschillende graden bij betrokken zijn, zich niet kunnen onttrekken.

* * *

In dit verband doet een lid gelden dat de Joden, die in België familie hebben, zouden moeten toelating verkrijgen om er te verblijven, en dat het voor de overigen zou passen een soort tijdelijk onderkomen in te richten alsmede een kamp voor de groote massa onbekenden. Dit zou stellig voor gevolg hebben hun al te groote bijeenhooping in België te voorkomen.

Een ander lid meent dat het vraagstuk door zijn omvang de administratieve mogelijkheden overschrijdt en dat het onontbeerlijk is dat het bestuur in voeling trede met de openbare meening, bij voorbeeld door de oprichting van een Parlementscommissie die zich op dit gebied zou moeten laten leiden door de nationale noodwendigheden.

In elk geval blijkt het dat de eindoplossing buiten België ligt en dat er moet worden uitgezien naar uitgangswegen. Deze oplossing moet dus worden nagestreefd door de vereenigde pogingen van het Ministerie van Justitie en van onze diplomatie.

* * *

Een lid brengt zekere opmerkingen naar voren nopens de inrichting der gerechtelijke politie, waarvan het personeel, op te ongelijke wijze verdeeld, is samengebracht in enkele steden, terwijl men haast geen gerechtelijk beambte ziet in belangrijke streken waar hun aanwezigheid zeer nuttig zou kunnen zijn. De beteugeling verliest dardoor in belangrijke mate aan doelmatigheid.

Naar hij beweert, zouden de Procureurs-generaal het eens zijn daarmede. De Commissie dringt aan opdat het Regelingscomité in dien zin de vereischte maatregelen treffe.

* * *

Een lid heeft den wensch uitgedrukt de vergelijkende cijfers te kennen van de uitgaven van het Bestuur der Gevangenissen, vóór de hervorming waardoor o. m. de gevangenis te Gent afgeschaft werd samen met andere inrichtingen, en anderzijds van het tegenwoordig tijdperk.

Ziehier de globale cijfers :

Dienstjaar 1934 : fr. 23.463.967,39;

Dienstjaar 1938 tot 31 Mei 1939 : fr. 29.329.650,59.

Als bijlage geven wij de cijfers die ons verstrekt werden over de wedden, de onkosten voor verwarming en verlichting, onderhoud van mobiliair en gebouwen, voeding en onderhoud der gedetineerden.

Daaruit vloeit voort dat, rekening houdend met de stijging van den index (666 in 1934 en 762 in 1938), deze cijfers op de gewone uitgaven een ernstige besparing zouden uitmaken.

* * *

Een ander lid doet opmerken dat een bepaalde hervorming van fiscalen aard, die ten doel had het bedrag der gerechtskosten te verminderen, er in geslaagd is deze veelvuldig te verhoogen in het geval van betrekkelijk geringe geschillen, waarvoor ieder vonnis, zelfs het vonnis dat een expertise gelast, aanleiding geeft tot de heffing van een recht van 25 fr., 50 fr. of 100 fr., naar gelang het een beslissing van den vrederechter, van de rechtbank of van het Hof geldt. De Commissie gaat akkoord opdat de aandacht van de Ministers van Financiën en van Justitie bijzonder zou worden getrokken op dit speciaal punt in het ingewikkeld vraagstuk van de gerechtskosten, waarvan de herziening nog niet onmiddellijk blijkt te zullen gebeuren.

* * *

Wat betreft de ontwerpen waarvan de bespreking werd beschouwd als te moeten worden bespoedigd en die omzeggens het passief der Commissie van Justitie vertegenwoordigen, vermelden wij verschillende amnestie-ontwerpen die, na te zijn vervallen, opnieuw werden ingediend.

* * *

Een ontwerp, ingediend door Minister Bovesse in de Kamer, voorzag de verantwoordelijkheid voor de schade aangericht door een autovoertuig en voerde de verplichte verzekering voor de autovoerders in. Wij vragen dat de Minister van Justitie een inspanning zou doen om de indiening te bespoedigen, indien zulks nog niet is gebeurd en ook om de bespreking te doen plaats hebben van het ingediende ontwerp waarvan de noodwendigheid zich meer en meer doet gevoelen.

* * *

Herhaaldelijk hadden wij de gelegenheid te wijzen op de noodzakelijkheid een of ander punt van de wet op de kinderbescherming te verbeteren, daar deze wet niet het recht van beroep verleende aan de ouders en de voogden, die worden veroordeeld als zijnde burgerlijk verantwoordelijk voor een daad gesteld door hun kind, en dit wanneer de getroffen beslissing niet voor gevolg heeft hun de bewaking van het kind te ontnemen.

Een ontwerp in dezen zin werd ingediend en goedgekeurd door de Kamer op 27 Februari 1934. In den Senaat werd daarover verslag uitgebracht door den heer Rolin. Op verzoek van den Minister van Justitie, werd de bespreking vervolgens verdaagd.

Daar wij bijzonder wenschen dat de wijzigingen van het recht van beroep zouden worden ingevoerd in de wet, daar zij alleen bij vergetelheid daaruit konden worden uitgesloten, vragen wij dat deze verbetering

niet zou te lijden hebben onder de vertraging toegebracht aan den gang van het ontwerp tengevolge van sommige meeningsverschillen in verband met het overige van de hervorming, tusschen den Raad voor wetgeving en andere personaliteiten die deze teksten moeten onderzoeken.

* * *

De Commissie stelt vast dat in opzicht van de opsluitingen wegens zwakzinnigheid, ons regime volstrekt gebrekkig is en aanleiding geeft tot de grofste misbruiken.

Zij vestigt andermaal de aandacht van de Regeering op de noodzakelijkheid de desbetreffende wetten te herzien door het invoeren van waarborgen die meer veiligheid bieden voor de persoonlijke vrijheid en door het treffen van nuttige voorzorgen om iedere opsluiting te beletten die willekeurig is hetzij in haar oorsprong, hetzij in haar handhaving.

De Regeering zou als uitgangspunt voor deze hervorming kunnen nemen het voorstel dat geamendeerd is, verschenen in den bundel der bijkomende besluiten van het studiecentrum voor de hervorming van den Staat enkele dagen geleden.

De begrooting werd door uw Commissie aangenomen met 9 tegen 7 stemmen.

Het verslag werd eenparig goedgekeurd.

De Verslaggever,
J. HANQUET.

De Voorzitter,
H. ROLIN.

BIJLAGE

Dienstjaar 1934. Globale uitgave : fr. 23.463.967,39.
Dienstjaar 1938. Globale uitgave : fr. 29.329.650,59
(tot 31 Mei 1939).

Uitgaven vallende onder de bijzonderste artikelen der begrooting.

	Art. 2-17 (Wedden)	Art. 8-6 (Brandstof, verwarming, verlichting)	Art. 9-6 (Onderhoud van het mo- bilair en de gebouwen)	Art. 19-1 19-2 (Voeding en onderhoud der gedetineerden)
Dienstjaar 1934	20.880.472,08	1.824.175,65	366.737,69	7.146.042,19
Dienstjaar 1938 (Uitgaven vereffend op 31-5-1939) . .	20.868.420,31	2.249.995,87	505.000,—	12.127.628,30

Opmerking.

De wedden (art. 2-17) werden in 1934 naar rato van 95 t. h. uitgekeerd.

In 1938 werden de wetten uitbetaald naar rato van 110 t. h., behalve 105 t. h. in Juni. Indien men in 1938 het cijfer van 1934 genomen (20.880.472), dan zou men

24.177.340 gehad hebben, hetgeen voor 1938 op den post wedden een besparing van meer dan 3 miljoen vertegenwoordigt.

Het gemiddeld indexcijfer van 1934 is 666; dit van 1938, 762, zegge een verhooging met 96 punten die de laatste drie posten beïnvloed heeft.

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

Congres te Luik.

Op 24 en 25 Juni l.l. had te Luik het Congres plaats van het Verbond der Belgische Advocaten.

De werkzaamheden werden ingezet door afzonderlijke vergaderingen van de Vlaamsche en Fransche afdelingen, waarin het aan de dagorde gestelde

onderwerp : « De crisis aan de balie », werd besproken.

De Vlaamsche afdeling werd voorgezeten door den algemeenen voorzitter van het Verbond, Mr. Van Leynseele, met naast hem den algemeenen secretaris, Mr. Paul Struye. De Nederlandsche Advocaten-Vereeniging was vertegenwoordigd door haar voorzitter, Mr. Lyklama a Nyeholt.

Mr. R. Victor lichtte het verslag toe, dat in het « Rechtskundig Weekblad » is verschenen. Hierop volgde een zeer belangwekkende bespreking waar-

aan deelnamen MMrs Willems, Melis, Romsée, Van Oekel, Van Overbeke, Van der Mersch, Van Tyghem, De Jongh, Van Haelst en andere.

Als besluit van deze vergadering werden de verschillende conclusies voorgesteld in het verslag van Mr. Victor goedgekeurd.

Een voorstel, uitgaande van Mr. Van Overbeke, en strekkende om aan de advocaten bij het Hof van Verbreking verbod te hooren opleggen om voor andere rechtscollages dan het hoogste Hof te pleiten, werd verworpen.

Na deze vergadering vonden de deelnemers aan het Congres elkaar terug in de gezellige eetzaal van den Bon Marché, waar hun een lunch werd aangeboden door de balie van Luik.

's Namiddags had de algemeene vergadering plaats. De heer Tschoffen, stafhouder der balie van Luik sprak een hartelijke welkomsrede uit die op schitterende wijze beantwoord werd door Mr. Van Leynseele. Er werd dan verslag uitgebracht over de werkzaamheden van de secties en eindelijk werd er overgegaan tot de statutaire verkiezingen, waarbij de sympathieke stafhouder van Kortrijk Mr. Van Tyghem tot ondervoorzitter van het Verbond werd verkozen in vervanging van Mr. Jules Franck, die niet herkiesbaar was.

's Avonds werd aan de deelnemers in het prachtige kader der tentoonstelling een banket aangeboden in de Rôtisserie de la Reine Pédaque.

Den tweeden dag van het Congres vonden de talrijke confraters die er aan deelnamen gelegenheid tot gezellig samenzijn tijdens de ontvangst op het Gemeentehuis van het Gay Village Mosan en verder tijdens de lunch in het gezellig restaurant St. Lambert. Deze disch was aanleiding tot een reeks fijne tafelspeechen. Mr. Van Leynseele bracht hulde aan de gastvrijheid van de Luiksche confraters, die werkelijk op schitterende wijze de deelnemers aan het Congres hebben ontvangen. Mr. Heuse, aftredend ondervoorzitter van de Fransche afdeeling, gaf een welsprekende rede ten beste, doch de clou van deze vergadering was stellig de overheerlijke tafelrede uitgesproken door Mr. Van Dieren, die bij de Vlamingen die aanzaten een geweldigen indruk heeft gemaakt en die ook door de Waalsche confraters met een ovatie werd begroet.

VLAAMSCH PLEITGENOOTSCHAP BIJ DE BALIE VAN BRUSSEL

Op Zaterdag, 8 Juli aanstaande, houdt het Vlaamsch Pleitgenootschap, zijn traditioneele uitstap.

Dit jaar naar aanleiding van de merkwaardige Memlinc-Tentoonstelling, wordt er een bezoek gebracht aan Brugge, waarbij aansluit een boottocht naar Sluis.

Het plan der reis is als volgt :

1. Vertrek te Brussel-Zuid met de doorgaande trein van 8 uur. Aankomst te Brugge te 8.58 uur.

2. Te 9 uur, bezoek aan de Memlinc-Tentoonstelling onder deskundige leiding.

3. Te 11 uur, officiële ontvangst op het Provinciaal Paleis door Zijne Excellentie Mr. Henri Baels, Gouverneur der Provincie West-Vlaanderen.

4. Te 12 uur, afvaart naar Damme, met de Salonboot «Jacob van Maerlant» speciaal door het Vlaamsch Pleitgenootschap afgehuurd. Bezoek aan Damme, de eertijds beroemde voorhaven van Brugge aan het Zwinde, geboortestad van Jacob van Maerlant. Te bezichtigen : het standbeeld van Jacob van Maerlant, de oude kerk en stadshallen.

Te 13 ½ uur lunch in het spijshuis «Pension Blauwet».

5. Te 15 uur, vertrek naar Sluis, met kort oponthoud te Oostkerke, Hoeke en het zeer gekende Ste-Anna-ter-Muiden.

Bezoek aan de Stad Sluis.

6. Te 18 ½ uur terugtocht per boot naar Brugge, alwaar ontvangst door Mr. J. Van Parijs, op zijn buitengoed te St Michiels, waarna vertrek naar Brussel te 22.35 uur. Aankomst te Brussel-Noord 23.41 uur.

De inschrijvingsprijs van de groepreis, alles inbegrepen van Brussel tot Brussel bedraagt 100 frank, voor stagedoende advocaten 50 frank.

De belangstellende confraters die de reis wenschen mee te maken, kunnen zich laten inschrijven, door storting op postcheck 30.64.28 van den secretaris, Mr. A. Clerens, Lindendries, 335, te Assche, van het bedrag hierboven aangegeven.

Ook de dames zijn welkom.

* * *

Bij akte verleden voor den heer Jacobs, notaris te Vorst, werd in dato van 27 Juni 1939, het Vlaamsch Pleitgenootschap bij de Balie van Brussel, omgevormd tot vereeniging zonder winstgevend doel.

VLAAMSCH CONFERENTIE BIJ HET HOF VAN BEROEP TE GENT

Vergadering van 20 Juni 1939

Deze vergadering was er een van uitzonderlijken aard, de eerste in haar slag trouwens in den schoot der Vlaamsche Conferentie, waar ze wellicht in de tradities zal opgenomen worden en jaarlijks plaats zal hebben. Vier bij voorbaat ingeschreven leden namen inderdaad deel aan den wedstrijd in welsprekendheid, voorbehouden aan stagisten. Een 25-tal confraters van goeden wil, die steeds alle initiatieven steunen, kwamen voor den wedstrijd hun belangstelling betuigen. De wedstrijd zelve werd gereguleerd door twaalf artikelen waarin als criteria aangeduid werden : de taalzuiverheid, de welsprekendheid, de wijze van voordragen en de inhoud.

Voorzitter Mr G. Varendonck opende de vergadering te 20.15 uur en verleende dadelijk het woord aan den eersten, door het lot aangewezen spreker, Mr Edmond Houben, die het auditorium gedurende den maximumduur, hetzij 30 minuten, onderhield over «De Emancipatie der Vrouw». De hoofdgedachte dier toespraak kwam neer op het volgende : de vrouw, geschapen echtgenoot en moeder, moet terug naar het gezin, nu meer dan ooit wegens de heerschende economische malaise. Spreker illustreerde dat thema met een opgave der jongste hervormingen op dat gebied in het Duitse recht.

De tweede spreker was Mr. J. Fiers. Hij had het over «Eenige Beschouwingen aangaande het Voorrecht van Jurisdicte», en behandelde de bijzondere bepalingen in het wetboek voorkomen en krachtens dewelke, rechters en ook andere ambtenaren van een uitzonderingsjuridicte genieten.

Als derde spreker kregen wij Mr. Th. Lefevre aan het woord over «Het Voorrecht der Zwakheid in het Burgerlijk Recht». Die toespraak gaf hem de gelegenheid te keer te gaan tegen de strooming strekkend tot het toekennen van voorrechten aan de zwakheid. Een gezonde maatschappij mag niet de zorgeloosheid in de hand werken door té goed te zorgen voor de toekomst harer onderdanen. De jongste sociale wetgeving spruit wel uit het gemoed, doch zij is niet een vrucht van het gezond verstand.

Ten slotte kwam Mr. J. Rommel op het podium met «De Raad van State», meer bepaald met «Het Hof voor Geschillen van Nietigverklaring» als verhandeling. Confrater Rommel is er van overtuigd dat die instelling noodzakelijk is.

Onmiddellijk daarop werd de vergadering geheven ten einde de leden van de jury toe te laten zich uit te spreken over den wedstrijd en te delibereren over de uitslagen die tijdens de eerstvolgende vergadering, op 1 Juli a.s., zullen medegedeeld worden.

ALGEMEENE VERGADERING VAN DE NEDERLANDSCHE JURISTENVEREENIGING

Op 23 en 24 Juni werd te Alkmaar, onder voorzitterschap van den heer A. D. H. Fockema Andreae, Voorzitter van het Bestuur der Vereeniging, de 69ste algemeene vergadering van de Nederlandsche Juristenvereeniging gehouden.

Naast een afgevaardigde uit Nederlandsch Indië, waren op deze zitting twee vertegenwoordigers van den Bond van Vlaamsche Rechtsgeleerden aanwezig, namelijk Professor Van Dievoet en Mter H. Jacob. Ook de Commissaris van Hare Majesteit de Koningin in de Provincie Noord-Holland, en een vertegenwoordiger van den heer Minister van Justitie woonden het Congres bij.

Tijdens de eerste zitting werd onderzocht of het wenschelijk is de aansprakelijkheid van den ambtenaar wegens onrechtmatige daad tegenover derden en tegenover het publiekrechtelijk lichaam, waar bij hij in dienst is, nader te regelen. Preadviseurs waren Professor Kamphuisen en Mter F. M. Westeroen van Meeteren. De meeningen van beide preadviseurs liepen principieel uiteen. De eerste was van meening, dat de rechtspraak een voldoende oplossing kan geven aan de problemen die zich in dit verband stellen; de tweede meende, integendeel, dat de tusschenkomst van den Wetgever noodzakelijk was en hij had dan ook een voorontwerp van wettelijke regeling opgesteld. Een lange maar steeds belangwekkende bespreking werd over dit onderwerp gehouden en voortgezet tijdens de namiddag-zitting. Het principe van de noodzakelijkheid van de

wetgevende tusschenkomst werd door de vergadering aanvaard. De overige vragen, die betrekking hadden op details van de door te voeren regeling, bleven echter, en dit was bij de complexiteit van het te behandelen probleem binnen het beperkte tijdsbestek van de vergadering wel niet te vermijden, zonder bepaald antwoord.

De tweede dag liepen de besprekingen over de hervorming van zekere beginselen van het schadeverzekeringsrecht, opgenomen in artikels 246 tot 285 van het Wetboek van Koophandel. De preadviezen waren opgesteld geworden door Mr. T. G. Dorhout Mees en door Mter Nolet-Trenité.

De stelling van de preadviseurs, die wijzigingen voorstelden onder meer voorwat betreft de regeling van de verzwijging van de risico verzwaring en van de premie-betaling, gaven aanleiding tot een bespreking die naast een groote grondigheid ook onverwacht een levendig uitzicht kreeg door een onvoorzien opgerezen conflict tusschen de verzekeraars uit de grootstad en de vertegenwoordigers van de land- en boschbouwdistricten: Het probleem van het moreel risico in de buitengemeente vormde aldus een der hoofdpunten van de bespreking. De vergadering was het er over eens, dat het Nederlandsch Verzekeringsrecht een herziening behoefde; nochtans scheen het algemeen oordeel te zijn, dat men niet zoo ver zou moeten gaan als in het buitenland en dat, onder meer, de dwingende voorschriften niet zeer talrijk in de wet moeten worden ingelascht. Dit laatste op grond van bijzondere toestanden in Nederland, namelijk in de eerste plaats het bestaan van een goede en actieve makelaardij.

Tijdens deze vergadering werd een korte uiteenzetting gehouden door Professor Van Dievoet, betreffende de opdracht waarmede hij als Koninklijk Commissaris voor het Verzekeringswezen in België belast werd.

Op beide dagen werden na de congreszittingen, korte uitstapjes ingericht in de omgeving van Alkmaar.

Tijdens het banket, dat op Vrijdagavond werd aangeboden, werd het woord gevoerd door de voorzitter van het Congres, door Mr. A. M. Ledeboer, president van de Arrondissementsrechtbank te Alkmaar en voorzitter van de Plaatselijke Regelingscommissie, en door Professor Van Dievoet, die wees op de noodzakelijkheid van een actieve samenwerking tusschen de Vlaamsche en Nederlandsche intellectueelen.

De Vlijt, Nationalestr., 46, Antwerpen. A. Somville, beat.

VLAAMSCHE JURISTEN ABONNEERT U OP "HET RECHTSKUNDIG WEEKBLAD"!!!